

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tvllii Ciceronis Opera Omnia

Cicero, Marcus Tullius

Basileæ, MDCLXXXII

Liber primus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1133)

est, ἡγοροποιεῖ. Ego tamen Antonii inveteratam sine ulla offensione amicitiam retinere sanè volo: scribamque ad eum: sed non antiè, quàm te video: nec tamen te avoco à syngrapha γρη κρημῶν. Cras exspecto Leptam. etenim ad cuius ratam pulegio mihi tui sermonis utendum est. Vale.

ARG. De rebus domesticis & publicis.
TULLIUS TIRONI, S. P. D.

4. **E**TSI manè Harpalum miseram: tamen, cum haberem, cui rectè darem litteras, et si novi nihil erat, iisdem de rebus volui ad te sapius scribere: non quin considerem diligentia tua: sed rei me magnitudo movebat. Mihi propterea, & puppis, ut Græcorum proverbium est, fuit à me tui dimittendi, ut rationes nostras explicares. O filio, & Aurelio utique satis fiat. A Flamma, si non potes omne partem aliquam velim extorqueas: in primisque, ut expedita sit pensio Kalendis Jan. De attributione, conficies. De representatione, videbis. De domesticis hæcenus. De publicis omnia mihi certa, quid Octavius, quid Antonius: quæ hominum opinio, quid futurum putes. Ego vix teneor, quin accurram. Sed litteras tuas exspecto: & scito Balbum tum fuisse Aquini, cum tibi est dictum, & postredie Hirium. Puto utrumque ad aquas. Sed quod egerint Dolabella procuratores, fac admoncantur, appellabis etiam Papiam. Vale.

ARG. Litteras à Tirone requirit.
CICERO FIL. TIRONI, S. P. D.

25. **E**TSI justa, & idonea usus es excusatione de intermissione litterarum tuarum, tamen id ne sapius facias, rogo, nam et si de rebus, rumoribus, & nuntiis certior sis, & de sua in me voluntate semper ad me perscribit pater: tamen de quavis minima te scripta à te ad me epistola semper fuit gravissima. Quare cum in primis tuas deside-

rem litteras, noli committere, ut excusatione potius expleas officium scribendi, quàm assiduitate epistolarum. Vale.

ARG. Litteras ab eodem Tirone petit.

Q. CICERO TIRONI SUO, S. P. D.

VERBAVI te cogitationis tacito duntaxat convicio, quòd fasciculus alter ad me jam sine tuis litteris perlatus est. Non potes effugere hujus culpæ pœnam. De patrono Marcus est adhibendus: si que diu, & multis lubricationibus commentata oratione, vide ut probare possit, te non peccasse. Planè te rogo, sicut olim matrem nostram facere memini, quæ lagenas etiam inaneis obsignabat, ne dicerentur inane aliquæ fuisse, quæ furtim essent exlicata: sic tu, etiam si, quod scribas, non habebis, scribito, tamen, ne furtum cessationis quæliville videaris. Valde enim mi semper & vera, & dulcia tuis epistolis nuntiantur. Ama nos, & vale.

ARG. Invehitur in Hirium, & C. Pansum consules.

Q. C. TIRONI SUO, S. P. D.

MIRIFICAM mihi verberationem cessationis epistola 27 dedisti. Nam, quæ parcius frater perscripserat, vercundia videlicet, & properatione, ea tu sine assentatione, ut erant, ad me scripsisti, & maximè de consulibus designatis: quos ego penitus novi libidinum & languoris effeminatissimi animi plenos: qui nisi à gubernaculis recesserint, maximum ab universo naufragio periculum est. Incredibile est, quæ ego illos scio, oppositis Gallorum castris, in æstivis fecisse, quos ille latro, nisi aliquid firmus fuerit, societate vitiorum deliniet. Res est aut tribunitiis, aut privatis consiliis munienda. Nam isti duo vix sunt digni, quibus alteri Casenam, alteri Cossutianarum tabernatum fundamenta credas. Te, ut dixi, fero oculis. Ego vos ad III. Kalend. videbo, tuosque oculos, etiam si te veniens in medio foro videro, dissaviabor. Me ama. Vale.

1. Sed litteras tuas exspecto. Non aliter hic locus in Mediceo sed Pall. aliquot & editio prima, quemadmodum & Victorius edidit, sed si litteras tuas exspecto: Lambinus non male, quod quidam libri haberent, sed si scriberet litteras, finxit, sed si litteras, &c.

2. Puto utrumque ad aquas. Sed quod egerint. Victorianæ editionis lectionem tenuimus, approbatam & confirmatam à Palat. sexto, Hieron. Nam, primus sicut & antiquissima editio; puto utrumque ad aquas

seu quod egerint Dol. proc. Turnebus ex conjectura emendabat, vel: puto utrumque ad aquas. Emae quid egerint: vel puto utrumque ad aquas Xenias, quid egerint scribam ad te scilicet: quod Lambino magis placet, quam Manutianum commentum: puto utrumque ad aquas scimus quid egerint: quod tamen aliquanto remotius esse à scriptura vulgata eademque antiqua ait idem. Editiones quippe ferunt, puto utrumque ad aquas ferendo: unde faciendum Galicelmus esse putat aquas ferendo.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARUM
LIBER PRIMVS,
AD
ATTICVM.

CICERO ATTICO SAL.

RATIONIS nostræ, quàm tibi summæ curæ esse scio, hujusmodi ratio est, quòd adhuc conjectura provideri possit. I. Prensat unus P. Galba, sine fuco ac fallaciis, more majorum, negatur, ut opinio est hominum, non

aliena rationi nostræ fuit illius hæc præpropere pensatio, nam illi ita negant vulgo, ut mihi se debere dicant. ita quiddam spero nobis profici, cum hoc percrebrescit, plurimos nostros amicos inveniri. Nos autem initium pensandi facere cogitavimus eo ipso tempore, quo tuum puerum cum his litteris proficisci Cincius dicebat,

aliena rationi nostræ fuit illius hæc præpropere pensatio, nam illi ita negant vulgo, ut mihi se debere dicant. ita quiddam spero nobis profici, cum hoc percrebrescit, plurimos nostros amicos inveniri. Nos autem initium pensandi facere cogitavimus eo ipso tempore, quo tuum puerum cum his litteris proficisci Cincius dicebat,

1. Prensat unus P. Galba, sine fuco ac fallaciis, more majorum, negatur. Ita interponxit hunc locum Malaspina: & Muretus firmat lib.

IX. Variat. lect. cap. 10. Prius erat; P. Galba sine fuco ac fallaciis more majorum. Negatur; quod præfert P. Manutius.

dicebat, et in campo, comitiis Tribunitiis, 2 A. D. XVI. Kalend. Sext. Competitores, qui certi esse videantur. Galba, & Antonius, & Q. Cornificius. puto te in hoc aut risisse aut ingemuisse, 4 ut frontem ferias. sunt, qui etiam Caesonium putent. Aquilium non arbitramur, 5 qui denegat, & juravit morbum, & illud suum regnum iudiciale opposuit. Catilina, si iudicatum erit 6 MERIDIE NON ZVCERE, certus erit competitor. De Aufidio, & 7 Palicano, non puto te expectare dum scribam. De iis, qui nunc petunt, Caesar certus putatur. Thermus cum Silano contendere existimatur; qui sic inopes & ab amicis, & existimatione sunt, ut mihi videatur non esse ἀδύνατον 8 Curium obducere. sed hoc prater me nemini videtur. Nostris rationibus maxime conducere videtur. Thermum fieri cum Caesare. nemo est enim ex iis, qui nunc petunt, qui, si in nostrum annum ceciderit, firmior candidatus fore videatur; propterea quod curator est viae Flaminiae, 9 quae tum erit absoluta sane facili. 10 eum libens ἡμεῖς ciceri Consul accuderim. Petitorum haec est adhuc intormata cogitatio. Nos in omni munere candidato fungendo sumam adhibebimus diligentiam: & fortasse, quoniam videtur in suffragiis multum posse Gallia, cum Roma à iudiciis forum retransferret, excurrerem mense Septembris legati ad Pisonem, ut Januario revertamur. Cum perspexerem voluntates nobilium, scribam te. cetera spero prolixa esse, his dumtaxat urbanis competitoribus. Illam manum, tu, mihi, cura, ut praestes, quoniam proprius abes, Pompei, nostri amici. 12 nega me ei iratum fore, si ad mea comitia non venerit. Atque, haec huiusmodi sunt. Sed est, quod abs te mihi ignosci pervelim. Caecilius, avunculus tuus à P. Vario cum magna pecunia fraudaretur, agere coepit tum ejus fratre Caninio 13 Satrio de iis rebus, quas cum dolo malo mancipio accepisse de Vario diceret. una agebant ceteri creditores, in quibus erat Lucullus, & P. Scipio, & is, quem putabant magistrum fore, si bona venirent. L. Pontius. verum hoc ridiculum est, de magistro nunc cognoscere. rogavi me Caecilius, ut ad essem contra Satrium. dies fere nullus est, quin hic Satrius domum meam ventitet. observat L. Domitium maxime: me habet proximum. fuit & mihi, & Quinto fratri magno usui in nostris petitionibus. sane sum perturbatus, cum ipsius Satrii familiaritate, tum Domitii, in quo uno maxime ambitio nostra nititur. demonstravi haec Caecilio: simul & illud ostendi,

1. In campo.) Haec quoque distinctio est Malaspinae. Vulgata editio hic periodum incipit; In campo comitiis tribunitiis. Ceterum pro, tribunitiis, non obliqua extare vestigia in ms. suo scribit Vrsinus hujus scripturae, comitiis tribunitiis.
 2. A. D. XVI. Kalend.) Ita distinguit Bosius quum antea esset. A. D. XVI. Kalend. sequiturque istud toto libro. itaque semel indicasse sufficit ac ut etiam; exhibitum haec nobis Bosii textum, uti ipse adnotat in patra sua. nam; consulere iterum Palatinas membranas post Fr. Iunium, super vacuum videbatur; in tanta praesertim temporis angustia. Gulielmus haec nihil adnotat ad margines libri sui; sed Voverius unum alterumque librum; scriptum aique editum conferenti jussit cum vulgatis.
 3. Videantur.) Vulgaris, videbantur.
 4. Ut frontem ferias. Sicut.) Conjecturam Manutii, qua distinguit Puto te in hoc aut risisse aut ingemuisse. Ut frontem ferias, iuris qui etiam Caesonium putent, &c. libris Palatinis adjuvant aut Iunius. pro, Caesonium, vero Caesonium in quibusdam libris legi ait Muretus, qui praeterea adque scit interpunctioni Manutiana.
 5. Qui denegat.) Haec est & scidurum Bosii, & vulgo recepta lectio. Petri Pithaei ms. exemplar habebat, qui & negant & i. m. ex quo ipse legit, qui & negavit & i. m. quae correctio fulcitur auctoritate codicis Tornesiani & Crusellini. consulatur ipsemet Pithaeus lib. II. Subdicitur. lectio. cap. 8.
 6. Meridie non licere.) Beroaldus & Victorius legunt, licere, Muretus Iacobi Turelli fidem sequutus, ex Veteri libro in quo ita legitur, si iudicatum erit meridie licere; emendat, si iudicatum erit licere. videatur is cap. Ilo decimo variatum.
 7. Palicano.) Palicano ex veteribus numis scribit Vrsinus.
 8. Curium obducere.) Codex Tornesi. Terium. illud obducere Victorii, tuetur Muretus d. cap. 10. contra nescio quos. quippe Malaspinae emendationes nobis non dum videre contigit.
 9. Quae tum erit.) Hanc lectionem habet Bos. à Torn. Decart. & Crusell. & alii ante eos.
 10. Eum libens ἡμεῖς.) Hanc quoque distinctio est Malaspinae. Vulgata editio hic periodum incipit; In campo comitiis tribunitiis. Ceterum pro, tribunitiis, non obliqua extare vestigia in ms. suo scribit Vrsinus hujus scripturae, comitiis tribunitiis.
 11. Multum posse Gallia.) Haec emendatio est Victorii, ex vetustis codd. quum antea legeretur Galba.
 12. Negam me.) Et haec correctio est à Victorio, quum prius esset, negant.
 13. Satrio.) Prius erat, Satrio, ut & infra, Satrium, Satrio, Satrio; pro Satrio, Satrio, Satrio.
 14. Επει εἰς ἰσθμὸν.) Quia non victimam, neque tergus bulum (sc. capro.) Antea depravate legebat, teste Victorian bulum (sc. capro.) Antea depravate legebat, teste Victorian ἡεῖον ἢ ἀζαθὸν ἢ πμῦ; quum perimperitiam legere non possent litteras Graecas quae in mss. aliquantum confusae & deformatae erant.
 15. Ηλὶς ἀνάδημπε.) Ita ex veteribus libris emendatum, quum antea ut ait Victorius ἐρμολόγησεν scriberetur. Ceterum vox ἡλὶς abest à Fulviano ms.
 16. L. Julio Casare.) Ab his verbis & Malaf. & Bosius initium epistolae ducunt si non suffragantibus, certe non refragantibus veteribus codd. in quibus haec epistola agglutinata est superiori, nullo principii discrimine.
 17. Alii te tam diu.) Hinc vulgus epistolam orditur.
 18. De meo ad te rationibus.) Melior Victorii codex, de meo detracta alios habet.
 19. L. Pontius.) Hinc epistolam inchoandam docuere Bosius; Junius, & alii ante eos.

si ipse unus cum illo uno contenderet, me ei satis facturum fuisse: nunc in causa universorum creditorum, hominum praesertim amplissimorum, qui sine eo, quem Caecilius suo nomine perhiberet, facile causam communem sustinerent, aequum esse, eum & officio meo consulere, & tempori. durius accipere hoc mihi visus est, quam vellem & quam homines belli solent: & postea proflus ab instituta nostra paucorum dierum consuetudine longe refugit. Abs te peto, ut mihi hoc ignoscas, & me existimes humanitate esse prohibitum, ne contra amici summam existimationem miserimo ejus tempore venirem: cum is omnia sua studia, & officia in me contulisset. quod si volens in me esse durior, ambitionem purabis mihi obtulisse. ego autem arbitror, etiam si id fit, mihi ignoscendum esse. 14 ἐπει εἰς ἰσθμὸν, εἰς βοεῖην, vides enim, in quo curu sumus, & quam omnes gratias non modò retinendas, verum etiam acquirendas putemus. Spero tibi me causam probasse; cupio quidem certe. Hermaetha tua valde me delectat, & postea ita bellè est, ut totum gymnasium 15 ἡλὶς ἀνάδημπε esse videatur. multum te amamus.

CICERO ATTICO, S.

16 L. Julio Casare, C. Marcio Figulo coss. filiole meo salutem. Julium scito, salva Terentia. 17 Abs te tam diu nihil litterarum? Ego 18 de meis ad te rationibus scripsi à ea diligenter. Hoc tempore Catilina, competitorum nostrum, defendere cogitamus. iudices habemus, quos volumus, summa acculatoris voluntate. Spero, si absolutus erit, conjunctorem illum nobis fore in ratione petitionis: sin aliter acciderit, humaniter feremus. Tuo adventu nobis opus est maturo. nam proflus summa hominum est opinio; tuos familiares, nobiles homines, adversarios honori nostro fore. ad eorum voluntatem mihi conciliandam maximo te mihi usui fore video, quare Januario mense, ut constituisti, cura ut Roma sis.

CICERO ATTICO, S.

19 AVIAM tuam scito desiderio tui mortuum esse, & simul quod verita sit, ne Latina in officio non manerent & in montem Albanum hostias non adducerent. Eius rei consolationem ad te L. Saufejum misurum esse arbitror. Nos hic te ad mensem Januarium expectamus, ex quodam rumore, an ex literis tuis ad alios missis? nam ad me de eo nihil scripsisti. Signa, quae nobis curasti, ea sunt ad Cajetam

10. Eum libens ἡμεῖς.) Ita Bos. ex scidis & Crusell. habentibus eum libenter nunc ceteri Consul acciderim. & Tornesi. in quo legitur, eum libenter nunc ceteri Consul acciderim. Distinctiones optime à Manutio & Bosio positas laudat Junius; sed lectionem Bosii rejicit, legitque eum libenter nunc Casari Consuli acciderim, ex mss. Pal. in quibus est, eum libenter nunc ceteri Consul acciderim: & in quibusdam, acciderim. castigations hujus loci octo novem, reperite est apud Lambinum, qui adaequat.
 11. Multum posse Gallia.) Haec emendatio est Victorii, ex vetustis codd. quum antea legeretur Galba.
 12. Negam me.) Et haec correctio est à Victorio, quum prius esset, negant.
 13. Satrio.) Prius erat, Satrio, ut & infra, Satrium, Satrio, Satrio; pro Satrio, Satrio, Satrio.
 14. Επει εἰς ἰσθμὸν.) Quia non victimam, neque tergus bulum (sc. capro.) Antea depravate legebat, teste Victorian bulum (sc. capro.) Antea depravate legebat, teste Victorian ἡεῖον ἢ ἀζαθὸν ἢ πμῦ; quum perimperitiam legere non possent litteras Graecas quae in mss. aliquantum confusae & deformatae erant.
 15. Ηλὶς ἀνάδημπε.) Ita ex veteribus libris emendatum, quum antea ut ait Victorius ἐρμολόγησεν scriberetur. Ceterum vox ἡλὶς abest à Fulviano ms.
 16. L. Julio Casare.) Ab his verbis & Malaf. & Bosius initium epistolae ducunt si non suffragantibus, certe non refragantibus veteribus codd. in quibus haec epistola agglutinata est superiori, nullo principii discrimine.
 17. Alii te tam diu.) Hinc vulgus epistolam orditur.
 18. De meo ad te rationibus.) Melior Victorii codex, de meo detracta alios habet.
 19. L. Pontius.) Hinc epistolam inchoandam docuere Bosius; Junius, & alii ante eos.

Cajetam exposita. nos ea non vidimus. heque enim ex- cundi Roma potestas nobis fuit. misimus, qui pro vestra solveret. te multum amamus, quod ea abs te diligenter, parvoque curata sunt. Quod ad me saepe scripsisti de nostro amico placando, feci, & expertus sum omnia: sed miran- dum in modum est animo abalienato: quibus de suspi- cionibus, etsi audisse te arbitror, tamen ex me, cum veneris, cognosces. Sallustium praesentem restitueri in ejus vete- rem gratiam non potui. 1 hoc ad te scripsi, 2 quod is me accusare de te solebat, 3 at in se expertus est illum esse mi- nus exorabilem, meum studium nec tibi defuisse. Tullio- lam C. Pisoni L. F. Frugi respondimus.

CICERO ATTICO, S.

REBRAS expectationes nobis tui commoves. nuper quidem, cum jam te adventare arbitraremur, repente abs te in mensem Quintilem rejecti sumus. nunc vero contemso; quod commodo tuo facere poteris, venias ad id tempus, quod scribis. obieris Quinti fratris comitia; nos longo intervallo viseris; Acutilianam controversiam transegeris. hoc me etiam Peduceus, ut ad te scriberem, ad- monuit. putamus enim utile esse; te aliquando jam rem transigere. mea intercessio parata est, & fuit. Nos hic incredibili ac singulari populi voluntate de C. Macro trans- egimus. cui cum aequi fuisset, tamen multo majorem fructum ex populi existimatione, illo damnato, cepimus, quam ex ipsius, si absolutus esset, gratia cepissemus. Quod ad me de Hermathena scribis, 4 per mihi gratum est; & ornamentum Academiae proprium meae, quod & Her- mes commune omnium, & Minerva; singulare est in si- gne ejus gymnasii. quare velim, ut scribis, ceteris quoque rebus quam plurimis eum locum ornes. Quae mihi antea signa misisti, ea nondum vidi. in Forniano sunt. quod ego nunc proficisci cogitabam. illa omnia in Tusculanum de- portabo. Cajetam, si quando abundare coepero, ornabo. Libros tuos conserva; & noli desperare, 6 eos me meos facere posse. quod si assequor, supero Crassum divitiis, atque omnium 7 vicos, & prata contemno.

CICERO ATTICO, S.

QUANTVM dolorem acceperim, & quanto fructu sim privatus & forensi, & domestico, Lucii fratris nostri morte, in primis pro nostra consuetudine, tu existimare potes. nam mihi omnia, quae jucunda ex humanitate alte- rius, & motibus homini accidere possunt, ex illo accide- bant. quare non dubito, quin tibi quoque id molestum sit, cum & meo dolore moriare, & ipse omni virtute, officio- que ornatissimam tuique & sua sponte, & meo sermone amantem affinem, amicumque amiseris. Quod ad me scribis de sorore tua; testis erit tibi ipsa, quantae mihi cu- ex fuerit, ut Quinti fratris animus in eam esset is, qui esse deberet: quem cum esse offensorem arbitraret, eas litteras ad eum misit, quibus & placarem ut fratrem, & monerem

ut minorem, & objurgarem ut errantem. itaque ex illis que postea saepe ab eo ad me scripta sunt, confido ita esse: omnia, ut & oporteat, & velimus. 8 De litterarum missione, sine causa abs te accusor. numquam enim a Pompeia nostra certior sum factus, esse, cui litteras dare possem. porro autem neque mihi accidit, ut haberem, qui in Epi- rum proficisceretur: neque dum te Athenis esse audieba- mus. De Acutiliano autem negotio quod mihi manderas, ut primum a tuo digressu Romam veni, confeceram: sed accidit, ut & contentione nihil opus esset, 9 & ut ego, qui in te satis consilii statuerim esse, mallem Peduceum tibi consilium per litteras, quam me dare. etenim cum multos dies aureis meas Acutilio dedissem; ejus sermonis genus tibi notum esse arbitror; non mihi grave 10 duxis- sem scribere ad te de illius querimoniis, cum eas audire, quod erat subdiosum, leve putassem. sed abs te ipso, qui accusas, unas mihi scito litteras redditas esse, cum & otii ad scribendum plus, & facultatem dandi majorem habue- ris. Quod scribis, etiam si cujus animus in te esset offen- sior, a me recolligi oportere; quid dicas: neque id neglexit sed est miro quodam modo affectus. ego autem, quae dicen- da fuerant de te, non praterii. quid autem contendendum esset, ex tua putabam voluntate 11 statuere oportere; quam si ad me perscriberis, intelliges, me neque diligentorem esse voluisse, quam tu esses, neque negligentorem fore, quam tu velis. De Tadiana re, tecum Tadius locutus est, te ita scripsisse, nihil esse jam, quod 12 laboraretur, quoniam hereditas usucapta esset, id mirabamur te ignorare, de tutela legitima, in qua dicitur esse puella, nihil usucapi posse. Epiroticam emptionem gaudeo tibi placere. Quae tibi mandavi, & quae tu intelliges convenire nostro Tusc- lano, velim, ut scribis, cures, quod sine molestia tua facere poteris. nam nos ex omnibus molestiis, & laboribus uno illo in loco conquiescimus, quo fratrem quotidie expecta- mus. Terentia magnos articulorum dolores habet, & te, & forem tuam, & matrem maxime diligit, salutemque tibi plurimam adscribit; & Tulliola, delitix nostra. Cura, ut valeas, & nos ames; & tibi persuadeas, te a me fra- ternè amari.

CICERO ATTICO, S.

NON committam posthac, ut me accusare de epistola- rum negligentia possis. tu modò videro, in tanto otio ut par mihi sis. Domum Rabirianam Neapoli, quam tu jam dimensam, & exadificatam animo habebas, 13 M. Fontinus emit 14 CCCXXX. id te scire volui, si quid forte ea res ad cogitationes tuas pertineret. Q. frater, ut mihi videtur, quo volumus, animo est in Pomponiam, & cum ea nunc in 14 Arpinatibus praediis erat, & secum ha- bebat hominem 15 XCVI. D. Turranium. Pater nobis decessit A. D. v 111. Kal. Decembr. Haec habebam ferè, quae

Ggg

quae

1. Hoc ad te scripsi.] Vulg. hoc ad te scripsi.
2. Quod à me auferre de te.] Sic habent mss. teste Lambino; quidam interponunt pronomen qui, hoc modo, quod à qui me, &c. Vrsino vi- detur legendum, apud te, pro, de te; quamvis, de te, etiam ferri possit.
3. At infexpertus.] Particulam At, restituit Ox. Decur. Bosius.
4. Per mihi gratum est.] Vulgo, per gratum mihi est ornamentum. Faernus referent Vrsino, delecto, Et, mutataque interpunctione, sic legit: Quod ad me de Hermathena scribis, per mihi gratum, est ornamentum acedunt propriam vera.
5. Singulare est infigne.] Vocem infigne ex scid. Tornesii & Crusell. restituit Bosius.
6. Et amemus.] Ex fide decur. Scribit Bosius; me, quod antea ex conjectura rescripserat Faernus.
7. Vicos & prata.] Lucio emendat Ant. Augustinus, quod summe placet Vrsino: Gul elmus acquiescebat vulgato, inde vicos, qui vi- cos eos habitabant, Tullius pro Caccina cap. 20 aut sunt celona, aut vicinus aut vici.
8. De litterarum missione.] Petro Bembo plectum esse refert Vrsi-

nus, ut pro missione, legatur intermissione.
9. Et ut ego, qui.] Attic. et, obest à vulg.
10. Duxissem.] Prius erat duxi, ita vero ex decur. corrigi Bosius, quomodo & legendum duxerat Malaspina.
11. Statuerem oportere.] Lambinus codicis Tornesii scriptura, estigium sequutus, in quo est, ex tua putabam voluntate statuere oportere; legit s. p. voluntate me statuere oportere.
12. Laboraretur.] In codex Tornesii, vulgè laboraret.
13. M. Fontinus.] V. G. G. Fontinus de Pompeia legitur hic sit, pro quo Cicero habuit orationem. Lambinus, Vrsinus & Junius de Fontino legem- dum suspicantur, id est, Manius Fontinus; Fontinus vero pro Fontino mss. habere ajunt Fulvius, & Junius, quorum hic, rejecti vocem illam Fontinus, quae in vulgari editione post Fontinus additur; Fontinus verò pro Fontinus inaudito esse contendit. Sed & Decur. & Tornesii alio- rum quae vetustiorum codicum fide probam esse asserit Bosius.
14. Arpinatibus praediis.] Vulg. Arpinati praedia.
15. XCVI. D. Turranium.] Quae quae ex usu dissentem.

quæ te scire vellem. Tu, velim, si qua ornamenta...

CICERO ATTICO, S.

3 A PVD matrem rectè est, ea que nobis curæ est. L. Cincio...

CICERO ATTICO, S.

3 A PVD te est, ut volumus. mater tua, & foror à me...

CICERO ATTICO, S.

9 NIMIVM ratò nobis abs te litteræ afferuntur: cum &...

expecto. quidquid ejusdem generis habebis, dignum Aca...

CICERO ATTICO, S.

CUM essem in Tusculano, (erit hoc tibi pro illo tuo, 10...

CICERO ATTICO, S.

ET mea sponte faciebam antea, & post, duabus episto...

1. Si qua ornamenta γυμνασιῶν. Hæc emendatio est Victorii ex...

quem vide; Victorii antiquior codex Lypsi habet: vir quidam doctus...

daus Sallustius ; ut agerem quam diligentissime cum Lucio de vestra vetere gratia reconcilianda. sed cum omnia fecissem, non modo eam voluntatem ejus, quae fuerat erga te, recuperare non potui, verum ne causam quidem elicere immutatae voluntatis, tametsi jactat ille quidem illud suum *arbitrium*, 1 & ea, quae jam tum, cum aderas, offendere ejus animum intelligebam, tamen habet quiddam profecto, quod magis in animo ejus infederit: quod neque 2 epistolarum, 3 neque nostra legatio tam potest facile delere, quam tu praesens non modo oratione, sed tuo *vultu* illo familiari tolles 4 si modo tanti putabis id; quod, si me audies, & si humanitati tuae conitare voles, certe putabis, ac ne illud mirere, cur, cum ego antea significarem tibi per litteras, me sperare illum in nostra potestate fore, 5 nunc idem videar diffidere; incedit bite est, quanto mihi videatur illius voluntas obstinatio, & in hac iracundia 6 of firmatio: sed haec aut sanabuntur, cum veneris; aut ei molesta erunt, in utro culpa erit. Quod in epistola tua scriptum erat, me jam arbitrari designatum esse; scito, nihil tam exercitum esse nunc Romae, quam *candidatos*, omnibus iniquitatibus; nec, quando futura sint comitia, sciri, verum haec audies de Philadelpho. Tu, velim, quae Academiae nostrae parasti, quamprimum mittas. 7 mire quam illius loci non modo usus, sed etiam cogitatio delectat. Libros vero tuos cave, ciquam tradas nobis eos, quemadmodum scribis, conserva. summum me eorum studium tenet, sicut *datum* jam ceterarum rerum: quas tu, incredibile est, quam brevi tempore quanto deteriores offensus sis, quam reliquisti.

CICERO ATTICO, S.

12 **T**EVCRIS illa *lentum* sane negotium; neque Cornelius ad Terentiam postea rediit, opinor, ad Considium, Axiium, Selicium confugiendum est. * nam a Caecilio propinquius minore centesimis nummum movere non possunt, sed, ut ad prima illa redeam, nihil ego illa impudentius, astutius, lentius vidi, libertum mitto; 9 Tito mandavi; *επιψυξ*, atque *ἀναβολαί*. 10 sed nescio, an *ταυτῆς* *ἡμεῶν*, 11 nam mihi Pompejani prodromi nuntiant, aperte Pompejum acturum, Antonio succedi oportere; eodemque tempore aget Praetor ad populum, res ejusmodi est, ut ego nec per bonorum, nec per popularem existimationem *honesto* possim hominem defendere; nec mihi libeat, quod vel maximum est, etenim accidit hoc, quod totum ejus modi sit, 12 mando tibi, ut perspicias. Libertum ego habeo, sane nequam hominem, Hilarum dico, ratiocinatorem, & clientem tuum, de eo mihi Valerius Interpres nuntiat, Chilianusque se audisse scribit haec; esse hominem cum Antonio; Antonium porro in cogendis pecuniis distitare, partem mihi quaeri, & a me custodem communis

quaxtus libertum esse missum. non sum mediocriter commotus: neque tamen credidi: sed certe aliquid sermonis fuit, totum investiga, cognosce, perspicce, & nebulationem illum, si quo pacto potes, ex istis locis amove. hujus sermonis Valerius auctorem Ca. Plancium nominabat. mando tibi plane, totum, ut videas, cujusmodi sit. Pompejum nobis amicissimum constat esse. Divortium Muciae vehementer probatur. P. Clodium, Appii filium, credo te audisse, cum veste *multe* deprehensum domi P. Casaris, 13 cum pro populo fieret, eumque per manus 14 Sep. Rullae servatum, & eductum; rem esse insigni infamia: quod te molestè ferre certo scio. Quid praeterea ad te scribam, non habeo. & 15 me hercule eram conturbatio. nam puer festivus, anagnostes noster, Sositheus decesserat, neque plus, quam *servi* mors debere videbatur, commoverat. Tu velim saepe ad nos scribas, si rem nullam habebas, quod in buccam venerit, scribito. Kal. Januar. M. Messala, M. Pisonis co'ss.

CICERO ATTICO, S.

ACCERI tuas tres jam epistolas, unam a M. Cornelio 16 quam Tribus Tabernis, ut opinor, ei dedisti; alteram, quam mihi Canusinus tuus hospes reddidit; tertiam, quam, ut scribis, 17 anchora soluta de phaeolo dedisti, quae fuerunt omnes rhetorum, parè loquuntur, cum humanitatis sparsa sale, tum insignes amoris notis, quibus epistolis sum equidem abs te lacessitus ad scribendum; sed idcirco sum tardior, quod non invenio *fidelium tabellarium*, quotus enim quisque est, qui epistolam paulo graviolem ferre possit, nisi eam 18 pellectione relevarit? accedit eò, quod mihi non est notum, ut quisque in Epirum profisciscatur, ego enim te arbitror, caesis apud Amaltheam tuam victimis, statim esse ad Sicyonem oppugnandum profectum, neque tamen id ipsum certum habeo, quando ad Antonium profisciscare, aut quid in Epiro temporis ponas, ita neque Achaicis hominibus, neque Epiroticis paulo liberiores literas emittere audeo: sunt autem post discessum a me tuum res dignae litteris nostris, sed non committendae ejusmodi periculo, ut aut interire aut aperiiri, aut intercipi possint. Primum igitur scito, primum me non esse rogatum sententiam, praepositumque esse nobis pacificatorem Allobrogum; idque ad murmurante Senatu, neque me invito esse factum, sum enim & ab observando homine perverlo liber, & ad dignitatem in Rep. retinendam contra illius voluntatem solutus: & ille secundus in dicendo locus habet auctoritatem parè principis, & voluntatem non nimis devinctam beneficio Consulis. Tertius est Capulus, quartus (si etiam hoc quaeris) Hortensius. Consul autem ipse *parvo* animo & *pravo*, tantum cavillator genere illo moroso, quod etiam sine dicacitate ridetur, facie magis, quam

Ggg 2 quam

1. Et ea qua jam tum.] Et in ea, habet vulg.
 2. Epistola tua.] Ita ex mss. Pal. Iunius, vulgò, epistola tua.
 3. Nosra nostra legatio.] Laudar Bos eos qui reponunt, nostra allegatio; quamquam est in veteri libris legatio.
 4. Si modo tanti putabis id.] quod.] Aliter distinguit vulgata, *si modo tanti putabis; id quod.*
 5. Nunc idem videar.] Verius legendum censet, *nunc idem videar distare.*
 6. Offirmatio.] Ita reponit Bos, ex scedis, quam antea legeretur *offirmatio*, vel ut in vet. codd. *affirmatio*.
 7. Mire quam.] Sic ex mss. Pal. Iunius, vulg. *miram quam.*
 8. Tito mandavi.] Hoc principium esse epistolae Manutius, Bosius, Iunius, & alii docuerunt, interierunt vero Victor, *multa desunt*, & epistolam decurram existimant, *Quae Tito haec sit* videtur apud Tornaeum lib. ix. Adversariorum cap. 3. Muretum lib. III, Variarum lect. cap. 18.
 9. Nam a Caecilio propinquius minora centesima.] Minore scilicet, quam centesima uloris ductis. Sic lib. iv. ad Attic. Epist. 4. *Quae me ex tribus libris Quinti, libris factum erat hospitem.* Intelligit *gr. sfero*. Vide Gronov. de Senectute pag. 501.
 10. Tito mandavi.] *επιψυξ* atque *ἀναβολαί*.] Ita Bosius ex veteribus suis, & Manutius ex Bellionis & Cavalcantis mss. Victorius legit *Tito mandavi επιψυξ* atque *ἀναβολαί*.

11. Nescis an ταυτῆς ἡμεῶν.] Victorius ait antiquorem suum habuisse *ταυτῆς ἡμεῶν*, alia autem manu postea adjectam fuisse *ἡμεῶν*; ex quo fecerunt vulgò *ἡμῶν*, quod ab omnibus quondam excusis abest.
 12. Nam mihi Pompejani.] Iunius reponit, *jam*.
 13. Mando tibi ut persp.] Lambinus ait codicem Tornaei, habere, *mandat tibi ut.*
 14. Cum pro populo ferret.] Pro populi habere codicem Tornaei, testantur Bosius & Lambinus.
 15. Sep. Rulla.] Ita restituit Bosius ex veteri ff. eodd. vulg. *servula*. Victorius ait Germanos ex antiquo cod. *servulae* in margine sui cod. pro *servula* scribere; dicit idem, se in suo antiquiore & meli ore, *servula*, scriptum invenisse, alii legunt *servula*. Lamb. haec ex mss. *servula*, ut *servula* sit ancillae nomen. Iunius, *Ser. Peta*, vel etiam, *servula*.
 16. Hercule eram conturbatio.] Vulg. *eram in scribendo contra hanc.*
 17. Quae tribus Tabernis.] Vulg. *quam a tribus in Tabernis*, in manu scripti abest pars, *et dicitur*.
 18. Anchora soluta de phaeolo.] Vulg. *anchora soluta de phaeolo*.
 19. Philistinum relevavit.] Ita Malasp. ex conjectura, Bosius ex scedis, Lamb. ex eod. Memmianis & Tornaei, legunt. Vulgo *per philistinum relevavit*.

I. Nihil

quàm facietis, ridiculus, r nihil agens cum Repub. se-
 junctus ab optimatibus: à quo nihil speres boni Reip. quia
 non vult; nihil metuas mali, quia non audet. ejus autem
 collega & in me perhonorificus, & partium studiosus, ac
 defensor bonarum. quinimmo leviter inter se dissident.
 Sed vereor, ne hoc, quod infectum est, *serpat* longius. credo
 enim te audisse, cum apud Cæsarem pro populo fieret, ve-
 nisse eò muliebri vestitu virum; idq; sacrificium cum vir-
 gines instaurassent, mentionem à Q. Cornificio in Senatu
 factam: (is fuit princeps; ne tu forte aliquem nostrum
 putes) postea rem ex s. c. 2 ad virgines, atque pontifices
 relatum, idque ab iis nefas esse decretum: deinde ex s. c.
 Consules rogationem promulgasse; uxori Cæsarem nuntium
 remississe. In hac causa Piso, amicitia P. Clodii ductus,
 operam dat, ut ea rogatio, quam ipse fert, & fert ex s. c. &
 de religione, antiquetur. Messalla vehementer adhuc agit
 severe. boni viri precibus Clodii remouentur à causa; ope-
 rarum comparantur; nosmet ipsi qui *Lycos* à principio
 fuissetus, quotidie demingamur. instat & urget Cato.
 Quid multa? vereor, ne hac *neglecta* à bonis, defensa
 ab improbis, magnorum; Reipubl. malorum causa sit.
 Tuus autem ille amicus, (scin quem dicam?) de quo tu
 ad me scripsisti, 4 postea quam non auderet reprehendere,
 laudare cepisse, nos, ut ostendit, admodum diligit.
 amplectitur, amat, aperte laudat; occulte, sed ita ut
perfricium sit, invidet. nihil come, nihil simplex, 5 nihil
eu τοῖς πολιτικῶς honestum, nihil illustre, nihil forte, nihil
 liberum. Sed hæc ad te scribam aliàs subtilius. nam neque
 adhuc mihi satis nota sunt; & huic, terræ filio, nescio cui,
 committere epistolam tantis de rebus non audeo. Provin-
 cias Prætores nondum sortiti sunt. res eodem est loci, quo
 reliquisti. 6 *το πορσεῖαν*, quam postulas, Miseni, & Puteo-
 lorum, includam orationi meæ. A. D. 1121. Non. Decemb.
 mendose fuisse animadverteram. Quæ laudas ex orationi-
 bus, mihi crede, valde mihi placebant: sed non audebam
 antea dicere. nunc verò, quòd à te probata sunt, multo mihi
ἀξιωτέρα videntur. in illam orationem Metellianam ad-
 didi quadam. liber tibi mittetur, quoniam te amor nostri
 7 *φιλορήτορα* reddidit. Novi tibi quidnam scribam?
 8 quid? etiam. Messalla Consul Autronianam domum
 emit n. s. cccxxxvii. quid id ad me, inquis? tantum,
 quòd ea emptione & nos *bona emisse* iudicati sumus: & ho-
 mines intelligere coeperunt, licere amicorum facultatibus
 in emendo ad dignitatem aliquam pervenire. Teucris illa
 lentum negotium est, sed tamen est in spe. tu ista confice.
 à nobis liberiores epistolam expecta. vi. Kalend. Febr.
 M. Messalla, & M. Pisonæ, coss.

CICERO ATTICO, 8.

VERBORUM, ne putidum sit scribere ad te, quàm sim oc-
 cupatus: sed tamen distinebar, ut huic vix tantula
 epistola tempus haberem, 9 atque id ereptum à summis
 occupationibus. Prima concio Pompeji qualis fuisset,
 scripsi ad te antea, non jucunda miseris, inanis improbis,
 beatis non grata, bonis non gravis. itaque frigeat. tum
 Pisonis Consulibus impulsu levissimus ro tribunus pleb. Fu-
 sius in contionem 11 produxit Pompejum. res agebatur in
 circo Flaminio: & erat in eo ipso loco illo die nundinarum
πρωῆς. quaſivit ex eo, *PLACERET* ne ei, iudices à
 Prætoribus, 12 quo consilio item Prætor uteretur. id au-
 tem erat de Clodiana religione ab Senatu constitutum:
 tum Pompejus 13 *καλὰ ἔειπεν* locutus est; Sena-
 tusque auctoritatem sibi omnibus in rebus maximam videri,
 semperque vim esse, respondit, & id multis verbis.
 Postea Messalla consul in Senatu de Pompejo quaſivit,
 quid de religione, & de promulgata rogatione sentiret. lo-
 cutus ita est in Senatu, ut omnia illius ordinis consilia
 14 *ἡνωκῶς* laudaret: mihi que, ut aſcēdit, dixit, se putare,
 satis ab te etiam 15 de istius rebus esse responsum. Cras-
 sus postea quàm vidit illum excepiſſe laudem ex eo, quòd
 hi suspicarentur homines ei Consulatum meum placere,
 surrexit, ornatissimeque de meo Consulatu locutus est;
 ut ita diceret, se, quòd esset Senator, quòd civis, quòd li-
 ber, quòd viveret, mihi acceptum referre; quoties conju-
 gem, quoties domum, quoties patriam videret, toties se
 beneficium meum videre. Quid multa? totum hunc lo-
 cum, 16 quem ego variè me orationibus, quarum tu A-
 ristarchus es, soleo pingere de flamma, de ferro (noſti illas
 17 *λεχούτους*) valde graviter pertexuit. 18 Proxime Pompe-
 jum sedebam. intellexi hominem moveri; utrum Crassum
 inire eam gratiam, quam ipse prætermississet; an esse tan-
 tas res nostras, quæ tam libenter Senatu laudarentur, ab eo
 præsertim, qui mihi laudem illam eo minus deberet, quòd
 meis omnibus litteris in Pompejana laude perfrictus es-
 set. Hic dies me valde Crasso adjuvit: & tamen, 19 ab
 illo aperte, testè quidquid est datum, libenter accipi. ego
 autem ipse, dii boni! quo modo 20 *ἐπιπροσέμιον*
 novo auditori Pompejo? si umquam mihi, 21 *καρπύ*,
 ἢ *ὄνημα*, ἢ *καρπύ* suppeditaverunt, illo tempore. Quid multa? clamores. etenim hæc erat
 22 *παρρησία*, de gravitate ordinis, de equestri concordia,
 de consensione Italix, de immortalis reliquis conjura-
 tionis, 23 de utilitate, de otio. noſti jam in hac materia
sonitus nostros: tanti fuerunt, ut ego eo brevior sim, quòd

1. Nihil agens cum rep. Vulgo, nihil agens in rep.
 2. Ad virgines atque Pontifices relatum. Illud, virgines atque olim de-
 leverat Lamb. codd. Memin. sequutus, sed postea reposuit, quam in
 Tornæi reperisset. intercedit Iunius, & reponendum vetat. nixus au-
 thoritate longè optimi m. Palatini, & aliorum.
 3. Reip. malorum causa sit. Ita codex Tornæi. & vulgata Lambini edi-
 tio, causa sit.
 4. Posteaquam non auderet reprehendere. Faërnus, p. q. n. auderet nos re-
 prehendere.
 5. Nihil in τοῖς πολιτικῶς honestum. Cod. Torn. sic habet. ἄνε. in
 T. T. illustre, nihil honestum, vulgaria lectio etiam existat in Dec. Bef.
 6. Το πορσεῖαν. Descriptionem.
 7. Φιλορήτορα. Studiosum artis dicendi.
 8. Quid? etiam Mess. Vulgo ita distinguitur, quid etiam Messal-
 la, etc.
 9. Aliquid in oratione. Lamb. descriptum.
 10. Eik. plebs Rufinus. Vulgò, L. Rufus, quod pronomen teste Ma-
 nutio abest à Bestiar. antiquo libro, & solum legitur Rufinus.
 11. Produxit Pompejum. Tornæi. productus.
 12. Quo consilio idem. Quorum consilio, etc. habebat m. Longolii re-
 ferente Vrsino.
 13. Καλὰ ἔειπεν. Valdeur optimatem decet.
 14. Ἠνωκῶς. Generaliter.
 15. De istius rebus. Est à Decur. vulg. istis.
 16. Quam ego variè meo orationibus. Vulg. quem in Aristotelem etc.

variè meo, etc. in Bessarionis, Cavalantis, Tornæi, Vrbinatis biblio-
 thecæ uno, Palatinæ duobus mss. non comparant duo hæc vocabula: in
 Aristotelem.
 17. Λεχούτους. Ampullas, pigmenta, quibus oratio & grandior
 sic oratio.
 18. Proxime Pompejum. Ita Bos. ex scid. Tornæi. & Crusell. neque
 aliter etiam ex loco Diomedis, corrupto tamen, se reliquisse ait Lam-
 binus. vulgata proxime Pompejo.
 19. Ab illo aperte, testè. Iunius ex mss. Palat. ab illo aperte iuste. Gu-
 lielmus malebat, ab illo teste aperte quidquid est datum, etc.
 20. Ἐπιπροσέμιον. Vendicavi me. Ita ex meliore suo li-
 bro emendavit Victorius, quem antea haberetur *ἐπεπροσέμιον*
 cui accedit Turnebus d. cap. 3. editio Lamb. *ἐπιπροσέμιον*
 habet; quomodo legendum conjiciebat Manutius.
 21. Καρπύ ἢ καρπύ. Ambitus verborum, aut flexus clau-
 sularum, aut argumenta Rhetorum, aut confirmationes. Oim lege-
 batur *ἐπιπροσέμιον*, quod ex vetere libro emendavit Victorius in
καρπύ ἢ καρπύ, &c. quum autè post Vict. vocem illam *καρπύ*
 non intellexisset: Bosius, ausus est illam in *καρπύ* mutare; quæ
 mutationem etsi acatam agnoscat Iunius, tamen ex consensu n. m. ma-
 vult vocem *καρπύ*, quam ibidem explicat: tu vide.
 22. Παρρησία. Materia argumentum.
 23. Βενιθισαν. Vulg. veniſſan.

res usque istum exatiditos putem. Romanæ autem se res sic habent. Senatus *ἀρετῆς πᾶσι*, nihil constantius, nihil severius, nihil fortius. nam cum dies venisset rogationi ex s. c. ferendæ, concussabant barbatuli juvenes, totus ille grex Catilinæ duce *σπίλοι* Curionis; & populum, ut antiquaret, rogabant. Piso autem Consul, latero rogationis, idem erat diffusor. operæ Clodianæ ponticis occupant. tabellæ ministrabantur, ita ut nulla daretur *ἄτι* rogas hic tibi Rostra Cato advolat. 2. convicium Pisoni Consuli mirificum facit; si id est *convicium*, vox plena gravitatis, plena auctoritatis, plena denique salutis. accedit eodem etiam noster Hortensius, multi præterea boni. insignis verò opera Favonii fuit. Hoc concursu optimatum comitia dimittuntur: Senatus vocatur. cum decerneretur frequenti Senatu, contra pugnantem Pisonem, ad pedes omnium singulatum accedente Clodio, ut consules populum cohortarentur ad rogationem accipiendam; homines ad xv. Curioni nullum s. c. facienti assenserunt; ex altera parte facile cccc. fuerunt, acta res est. 3. Fufius Trib. tum concessit. Clodius conciones miseræ habebat, in quibus Lucullum, Hortensium, C. Pisonem, Messallam Consulem contumeliosè lædebat; metantum comperisse omnia criminebatur. Senatus & de provinciis Prætorum, & delegacionibus, & de ceteris rebus decernebat, ut ante, quam rogatio lata esset, ne quid ageretur. Habes res Romanas. sed tamen etiam illud, quod non speraram, audi, Messalla consul est egregius, fortis, constans, diligens, nostri laudator, amator, imitator. ille alter *ἡμῶν* minus vitiosus, quod iners, quod somni plenus, quod imperitus, quod *ἀπειρητός*, sed voluntate ita *καλάς*, ut Pompejum post illam & concionem, qua ab eo tenatus laudatus est, odisse cæperit. itaque mirum in modum omnes à se bonos alienavit. neque id magis amicitia Clodii adductus facit, quam studio *προδύστησιν*, atque partium. sed habet sui similem in magistratibus, præter Fufium, neminem. bonis utimur tribunis pl. Cornuto verò pseudoestone? Quid queris? nunc ad privata redeam. *Τούτων* promissa patravir, tu mandata effice, quæ receperis. Quintus frater qui Argiletani ædificii reiquum dodrantem emit h. s. d. ccc. xv. Tusculanum venditat, ut si possit, emat Facilianam domum. Cum Lucejo in gratiam redi. & video hominem valde petituræ. navabo operam. Tu, quid agas, ubi sis, cujusmodi iste res sint, fac me quam diligentissimè certiore. Idibus Febr.

CICERO ATTICO, S.

25 **A**SIAM Quinto, suavissimè fratri, obtrigisse audisti: non enim dubito, quin celerius tibi hoc rumor, quam illius nostrum litteræ nuntiarent. nunc quoniam & laudis avidissimi semper fuimus, & præter ceteros *φιλέλληνας* & sumus, & habemus; & multorum odia, atque inimicitias reip. causa suscepimus; 10 *παντός ἀρετῆς μνησκαο*, 21 curaque effice, ut ab omnibus & laudemur & amemur.

His de rebus plura ad te in ea epistola scribam, quam ipsi Quinto dabo. Tu me, velim, certiore facias, quid de meis mandatis egeris, atque etiam, quid de tuo negotio. nam ut Brundisio profectus es, nullæ mihi abs te sunt reditæ litteræ. 12 valde haveo scire quid agas. Idibus Mar.

CICERO ATTICO, S.

QUÆRIS ex me, quid acciderit de judicio, quod tam præter opinionem omnium factum sit: & simul vis scire, quo modo ego minus quam soleam, præliatus sim: respondebo tibi 13 *ὑπερον πρότερον, Ομηρικῶς*. Ego enim, quam diu tenatus auctoritas mihi defendenda fuit, sic acriter, & vehementer præliatus sum, ut clamor, concursusque maxima cum mea laude fierent. quod si tibi umquam sum visus in rep. fortis, certè me in illa causa admiratus esses. cum enim ille ad conciones confugisset; in iisque meo nomine ad invidiam uteretur, dii immortales quas ego pugnas, & quantas strages edidi? quos impetus in Pisonem, in Curionem, in totam illam manum feci; quo modo sum infectatus levitatem senum, libidinem juvenutis? sæpe, ita me dii juvent, te non solum auctorem consiliorum meorum, verum etiam spectatorem pugnarum mirificam desideravi. postea verò quam Hortensius excogitavit, ut legem de religione Fufius tribunus pl. ferret; in qua nihil aliud à consulari rogatione differabat, nisi *judicium genus* (in eo autem erant omnia) pugnavitque, ut ita fieret; quod & sibi, & aliis persuaserat, nullis illi iudicibus effugere posse; contraxi vela, perspicens inopiam iudicium; neque dixi quicquam pro testimonio, nisi quod erat ita notum, atque testatum, ut non possem præterire. itaque, si causam quaris absolutionis, (ut jam *πρὸς τὸ πρότερον* revertar) egestas iudicium fuit, & turpido. Id autem ut accideret, commissum est Hortensii consilio; qui dum verius est, ne Fufius ei legi intercederet, quæ ex s. c. fereretur, non vidit illud, SATIUS esse, illum in infamia relinqui ac sordibus, quam infirmo iudicio committi. sed ductus odio properavit rem deducere in iudicium; cum illum plumbeo gladio jugulatum iri tamen diceret. Sed iudicium, si quaris, quale fuerit? incredibili exitu; sic, uti nunc *ἐκ αὐτοῦ* ab aliis, à me tamen ex ipso initio consilium Hortensii 14 reprehendatur. nam ut reiectio facta est clamoribus maximis; cum accusator, tamquam censor bonus, homines nequissimos rejiceret: reus, quam clemens lanista, frugalissimum quemque secretneret; ut primum iudices confederunt; valde diffidere boni cæperunt. non enim umquam turpior in ludo talario contestus fuit, maculosi senatores, nudi equites, 15 *tribuni* non tam ærati, quam, ut appellantur, *ærarii*. pauci tamen boni inerat, quos reiectione fugare ille non poterat; qui mæsti inter sui dissimiles, & mœrentes se debant, & contagione turpitudinis vehementer permovebantur. hic, ut quæque res ad consilium primis postulationibus refereretur, incredibilis erat severitas

Ggg 3 nullā

1. *Istis*.] Vulgo *Hinc*.
 2. *Convicium Pisoni*.] Cod. Torn habet *convulcium*, quam lectionem probam esse: & genuinam asserit Jun.
 3. *Fufius trib. tum concessit*.] Sic Bos. ex Torn. Huraltino, & Crusell. quod probant Man. & Ion. vulgè, *terram concessit*; quod Bellar. & Cavalc. liberos habere testatur Man. ut & legitur in antiquiore Victoriano Octavio Panthagathas & Anton. Argul. emendantur, *Fufius trib. plibus intercessit*, quæ emendatio non usque adeo lunio placet. Gul. annotat, forte legendum; *Fufius ut tum concessit*.
 4. *Ἀπειρητός*.] Rebus agendis ineptissimus.
 5. *Καλάς*.] Habitu vitiorum depravatus, malivols.
 6. *Convicium qua*.] Vulg. *Convicium in qua*.
 7. *Nunc ad privata redeam*.] *Τούτων*,] Vulg. *nunc ad privata redeam*, *τῶν*.
 8. *Vide et hominem valde petituræ*.] *Νεράο*.] Est Turnebi emendatio

libro 1x. Andr. e. q. quam sequuntur Bos. & Lamb. nec longè ab hac recedat Torn. vulgè, *Videtur hominem valde petituræ νεράο*.
 10. *Φιλέλληνας*.] Græcorum amantes.
 11. *Πατριῶτες*.] Omnis virtutis reminiscere.
 12. *Curaque effice*.] Vulg. *Curaque & effice*.
 13. *Valde haveo scire*.] Cod. Torn. valde haveo scire. Vulg. *hæreo*.
 14. *ὑπερον πρότερον*.] Ordine præpostero, cum primo locos quod posterius est, secundo quod prius esset, ut Romericè.
 15. *Reprehendatur*.] Vulg. *reprehendebatur*.
 16. *Tribuni non tam ærati, quam ut appellantur ærarii*.] Ita cod. Mem. Torn. Huralt. ita & antiquior codex Vict. prius erat, *tribuni non tam ærarii quam ut appellantur ærarii*. Lamb. notat quosdam legere, *tribuni non tam ærarii ut appellantur quam ærarii*.

nulla varietate sententiarum: nihil i impetrat reus: plus accusatori dabatur, quam postulabat: triumphabat (quid queris?) Hortensius se vidisse tantum: nemo erat, qui illum reum, ac non milies condemnatum arbitraretur. me vero teste producto, credo te ex acclamatione Clodii advocatorum audisse, quae consurrectio iudicum facta sit, ut me circumfiterent, ut aperte jugula sua pro meo capite P. Clodio ostentarent. quae mihi res multo honorificentior visa est, quam aut illa, cum jurare turcives Xenocratem testimonium dicentem prohiberent; aut cum tabulas Metelli Numidici, cum haec, ut mos est, circumferrentur, nostri iudices aspiciere noluerunt: multo haec, inquam, nostra res major. Itaque iudicum vocibus, cum ego sic ab iis, ut salus patriae, defenderet, fractus reus, & una patroni omnes conciderunt. ad me autem eadem frequentia postredie convenit, qua cum abiens Consulatum domum reductus clamare praecleari Ariopagica, se non esse venturos, nisi praesidio constituto, refertur ad consilium; una sola sententia praesidium non desideravit, deferretur res ad Senatum; gravissimè, ornatissimèque decernitur: laudantur iudices; datur negotium magistratibus: responsum hominem nemo arbitratur. *ἔπειτα γὰρ μὲν μὲν ἄρα, Ὁ πῶς δὴ πρῶτον πρὸς ἔμπεστον,* nosti Calvum, ex Nannejanis illum, illum laudatorem meum, de cujus oratione erga me honorifica ad te scripseram, biduo per unum servum, & cum ex gladiatorio ludo, consecit totum negotium: accessit ad se, promissis, intercessit dedit jam verò (o dii boni, rem perditam) etiam *noctes* certarum mulierum, atque adolescentulorum, nobilium introductiones non nullis iudicibus pro mercedis cumulo fuerunt. ita, summo discessu bonorum, pleno foro servorum, 335 iudices ita fortes tamen fuerunt, ut, summo proposito periculo, vel perire maluerint, quam perdere omnia. xxxi fuerunt, quos *fames* magis, quam *sama* commoverit. quosum Catulus cum vidisset quendam, Quid vos, inquit, praesidium à nobis postulabatis? an, ne nummi vobis eriperentur, timebatis? Habes, ut brevissimè potui genus iudicii, & causam absolutionis. *Quar*is deinceps, qui nunc sit status rerum, & qui meus. Reipub. statum illum, quem tu meo consilio, ego divino confirmatum putabam, qui bonorum omnium conjunctione, & auctoritate Consulatus mei fixus, & fundatus videbatur, nisi quis nos deus respexerit, elapsum scito esse de manibus, uno hoc iudicio: si iudicium est, triginta homines populi Romani levissimos, ac nequissimos, pumulis acceptis, jus, ac fas omne delere, & quod omnes non modò homines, verum etiam pecudes & factum esse sciant, id, Talmam, & Plautum, & Spongiam, & ceteras huiusmodi quisquillas statuere, numquam esse factum, sed tamen, ut te de Reipub. consoler, non ita, ut sperarunt mali, tanto imposto Reipub. vulnere, alacris exultat *improbitas* in victoria.

nam planè ita putaverunt, cum religio, cum pudicitia, cum iudiciorum fides, cum senatus auctoritas concideret, fore, ut aperte victrix nequitia, ac libido poenas ab optimo quoque peteret sui doloris, quem improbiissimo cuique inuissere feveritas Consulatus mei. Idem ego ille, (nomen mihi videor insolentem gloriari, cum de me apud te loquor, in ea praesertim epistola, quam nolo alii legi) idem, inquam, ego recreavi afflictos animos bonorum unumquemque 7 confirmans, excitans, infestandis vero, exagitantisque nummariis iudicibus, omnem omnibus studiis, ac fautoribus illius victoriae *ἄρα* eripuit. Pisonem Consularem nulla in re consistere unquam sum passus: *desponsam* homini jam Syriam ademi: Senatum ad praesertim suam severitatem revocavi, atque abjectum excitavi: Clodium praesentem fregi in senatu, cum oratione perpetua, plenissima gravitatis, tum altercatione ejusmodi, ex qualicet pauca degustes. nam cetera non possunt habere neque vim, neque venustatem, 9 remoto illo studio contententis, quem *ἀρπύια* vos appellatis. Nam, ut idib. Maji in Senatum convenimus, rogatus ego sententiam, multa dixi 10 de summa Republica, atque ille locus inductus à me est divinitus; ne, vna *PLAGA* accepta, patres conscripti conciderent, ne deficerent: vulnus esse ejusmodi, quod mihi nec dissimulandum, ne peritescendum videretur. 11 ne aut metuendo ignavissimi, aut ignorando stultissimi judicaretur, bis absolutum esse Lentulum, bis Catilinam: hunc certum jam esse à iudicibus in Remp. immisum. Erras Clodi, non te iudices urbi sed carceri referarunt; 12 neque te retinere in civitate, sed exilio privare voluerunt. Quamobrem, patres conscripti, erigite animos, retinere vestram dignitatem. manet illa in Rep. bonorum consensio; dolor accessit bonis viris; virtus non est imminuta: nihil est damni factum novi: sed, quod erat, inventum est in unius hominis perditii iudicio, plures similes reperti sunt. Sed quid ago? prae orationem in epistola inelusi. Redeo ad altercationem. Surgit pulchellus puer: objicit mihi, 13 me ad Bajas fuisse saluum: sed tamen 14 quid hoc? simile est, inquam, quasi dicas in operto fuisse quid, inquit, homini Arpinati cum *aquis calidis*? narra, inquam, patrono tuo, qui *Aspinatus* aquas concupivit: 15 nosti enim Marinas. Quousque, inquit, hunc regem feremus? regem appellas, inquam, cum Rex tui mentionem nullam fecerit? ille autem Regis hereditatem spe devorarat. Domum, inquit, emisti 16 putes, inquam, dicere, iudices emisti: juranti, inquit, tibi non crediderunt. mihi verò, inquam xxxv. iudices crediderunt: xxxvi, quoniam nummos ante acceperunt, tibi nihil crediderunt, magnis clamoribus afflictus conticuit, & concidit. Noster autem status est hic. apud bonos iidem sumus, quos reliquisti: apud sordem urbis, & facem 17 multo melius nunc, quam reliquisti. nam & illud nobis non

1. Impetrat. Vulg. impetrabat.
 2. ἔπειτα γὰρ μὲν μὲν ἄρα. Prae tunc mihi Muzæ, quomodo ignis primam illapsus est. Ita restituit Victor. tum vestigia verae lectionis, quam Germani in suo codice invenerant, tum etiam probatorem suum sequutus; quum antea legeretur.
 Eπειτα γὰρ μὲν μὲν ἄρα ἰδὲ μὲν πῶς ὀλίμπτια ὀλίμπτια ἔχρητες.
 Verba autem illa abessent.
 Ὁ πῶς δὴ πρῶτον πρὸς ἔμπεστον, &c.
 3. xxxv. Sic bis restituit Bol. ex Decurt. quum antea esset. xx. ut & nota etiam bis xxxi. pro xx.
 4. Praesidium à nobis. Est Bosti ex seicis & Tornæs. non tamen improbat vulg. editionem quae habet, praesidium debis.
 5. Qui nunc sit status rerum, &c. Vulg. qui nunc sit status Reip. & qui.
 6. Factum esse sciant. Vulg. sciebant.
 7. Confirmans, excitans. Confirmans & excitans est in vulgato.
 8. Non possunt habere neque. Vulg. non possunt habere eandem, neque, &c.

9. Remoto illi studio contententis. Galienus conjiciebat stadiis, quod ipsam serè dequirat sequens vox ἀρπύια.
 10. De summa Rep. Vulg. de summa Reip. quod melius habebatur Galienio.
 11. Ne aut metuendo. Hoc membrum quod teste Victorio deorat, se reposuisse gloriatur Lamb. ex codd. Memm. Ceterum in editione Lamb. ordine inverso hæc ita leguntur, n. a. ig. st. aut m. ignavissimi.
 12. Neque te retinere. Te, abest à vulg.
 13. Me ad Bajas fuisse. Falsum. Falsum, legendum esse conjicit Lambinus: falsum, Manutius.
 14. Quid hoc? simile. Bos. ex mss. ut & Lambinus. formis peius impressi habent, quid huius simile, &c.
 15. Nosti enim Marinas. Marinas legit Aut. Angulinus & ita esse in manuscripto codice testatur Vrsinus.
 16. Putes. Vulg. Putes.
 17. Multo melius nunc, quam. A vulg. abest nunc.

non obest, videri nostrum testimonium non valuisse. missus est sanguis, invidia sine dolore, atque etiam hoc magis, quod omnes illi fautores illius flagiti rem manifestam illam redemptam esse à iudicibus consentitur. Accedit illud, quod illa concionalis *hirudo* ararii, misera, ac jejuna plebecula, me ab hoc Magno unice diligi putat: & hercule multa & jucunda consuetudine conjuncti inter nos sumus, utque eò, ut nostri isti 2 commissarios conjurationis, barbaruli juvenes, illum in sermonibus Cnzum Ciceronem appellent. itaque 2 & ludis, & gladiatoribus mirandas 3 *επισημοποιος* sine ulla *pastorica* fistula auferebamus. 4 nunc est excoctatio comitorum: in qua omnibus invitis tradit noxter Magnus Auli filium: atque in eo neque auctoritate, neque gratia pugnat, sed quibus Philippus OMNIA CASTELLA expugnari posse dicebat. In qua modo asellus onustus auro posset ascendere. Consul autem ille, 5 Doterionis historionis similis, suscepisse negotium dicitur, & domi divisors habere: quod ego non credo. sed S. C. duo jam facta sunt, odiosa, quod in Consulem facta putantur, Catone & Domitio postulante; unum, ut a pud magistratus inquiri liceret; alterum, 6 cuius domi divisors habitarent, ad versus & emp. Lurco autem Tribunus pleb. qui magistratum simul cum lege Alia inivit, solutus est & Alia, & Fufia, ut legem de ambitu ferret; quam ille bono auspicio *claudus homo* promulgavit. Ita comitia 7 in ante diem VI. KAL. Sext. dilata sunt. novi est in lege hoc, ut, qui nummos in tribu pronuntiari, si non dedit, impune sit; si dedit, ut quoad vivas, 8 in quibus tribubus *κ-5 ε-5 ε-5* debeat. dixi, hanc legem P. Clodium jam ante servasse; pronuntiare enim solitum esse, & non dare. Sed heus tu, videsne Consulatam illum nostrum, quem Cario antea *δοξαστος* vocabat, si hic factus erit, 9 fabam imam tuturum? quare, ut opinor, *φιλοσοφητιος*, id quod tu facis, & istos Consulatam 10 non flocci 11 *εατος*. Quoad me scribis, te in Asiam staturus non ire, e quidem mallem, ut res: ac vereor, ne quid in ista re minus commode fiat. sed tamen non possum reprehendere consilium tuum, praesertim cum egomet in provinciam non sim profectus. Epigrammatis tuis, quae in Amaltheo posuisti, contenti erimus, praesertim cum & Chilius nos reliquerit, & Archias nihil de meseriperit: ac vereor ne, 12 Lucullis, quoniam Graecum poema condidit, nunc ad Caecilianam fabulam

spectet. Antonio tuo nomine gratias egi; eamque epistolam Manlio dedi. Ad te ideo antea rarius scripsi, quod non habebam idoneum, cui darem; 13 nec satis sciebam, quid darem. 14 vile te venditari. Cincius si quid ad me tui negotii detulerit, suscipiam. sed nunc magis in suo est occupatus; in quo ego ei non desum. Tu, si uno in loco es futurus, crebrius a nobis litteras, expecta; aut plures etiam ipse mittito. Velim, ad me scribas, cuiusmodi sit a *καλαδεια* tuum, quo ornatu, qua 15 *τοποθεσια*; & quae poemata, quaeque historias de a *καλαδεια* habes, ad me mittas. lubet mihi facere in Arpinati. Ego tibi aliquid de meis scriptis mittam. nihil erat absolui.

CICERO ATTICO, S.

MAGNA mihi varietas voluntatis, & dissimilitudo opinionionis, ac iudicii Quinti fratris mei, demonstrata est ex litteris tuis, in quibus ad me epistolarum illius exempla misisti. qua ex re & molestia sum tanta affectus, quantum mihi meus amor summus erga utrumque vestrum asferre debuit; & admiratione, quidnam accidisset, quod afferret Quinto fratri meo, aut offensionem tam gravem, aut commutationem tantam voluntatis, atque illud à me jam ante intelligebatur, quod te quoque ipsum discedentem à nobis suspicari videbam, subesse nescio quid opinionis incommode, sauciumque ejus animum; & inesse quasdam odiosas *suspiciones*: quibus ego mederi cum cuperem, antea *εαπε* & vehementius etiam post sortitionem provinciae, nec tantum intelligebam ei esse offensionis, quantum litterarum declarant; nec tantum proficiebam, quantum volebam. sed tamen hoc me ipse consolabar, quod non dubitabam, quin te ille aut Dyrbachii, aut in istis locis uspiam visurus esset. quod cum accidisset; confidebam ac mihi persuaseram fore, ut omnia placarentur inter vos non modo sermone, ac disputatione, sed 16 *corpore* ipso congressuque vestro. nam, quanta sit in Quinto fratre meo comitas, quanta iucunditas, quam mollis animus & ad accipiendam, & ad deponendam offensionem, nihil attinet me ad te, qui ea noxte, scribere. sed accidit perincommode, quod eum nusquam vidisti, valuit enim plus, quod erat illi nonnullorum artificis inculcatum, quam aut officium, aut necessitudo, aut amor vester ille pristinus, qui plurimum valere debuit. Atque hujus incommodi culpa ubi resideat, facilius possum existimare, quam scriberes; Ggg 4 vereor

1. *Commissarios.* Ita Victorius ex mss. quod reprehendit Lambinus, & legit: *commissarios* unico m. vulgo: *commissarios*. Vnum mss. Palat. *commissarios*, habet; quod non ineptum videtur. Junius prioribus tamen lectionibus non praefert.
 2. *Et hodie & gladiatibus.* Ita se ex mss. reposuisse ait Victorius, quem prius legeretur, *Itaque & ludos gladiatibus*.
 3. *Επισημοποιος.* Signa, quibus animus & voluntas populi declarantur: plausus.
 4. *Nunc est excoctatio comitorum:* in qua *omnibus invitis tradit noxter Magnus Auli filium.* Vulg. *in qua omnibus invitis tradit noxter Magnus Auli F.* Ceterum pro A. F. & hic & in ultimis epistola hujus libri legit Lipsius A. F. id est *Africanus*. videatur libro tti. variarum lectionem cap. ultimo.
 5. *Doterionis historionis.* Est Bostii ita conjicientis ex viciosa mss. suorum scriptura. ac Junius, est acutissimam conjecturam laudens vulgata, *detertionis*, tamen retinendam censet. retinebat item Gulielmus, tanquam repente respiceret Tullius ad Prologum Plautini Amphitruonis, versu 67. & sequentibus.
 6. *Cuius domi divisors habitarent.* Vulgo, *cuiusmodi divisors habitarent*. Bellationis & Cavalentis libri, *habitarent*; quibus vulgatam lectionem praefert Junius.
 7. *In ante diem VI. Kal.* In ante II. Kal. vulgata.
 8. *Singula tribubus κ-5 ε-5 ε-5.* Ita credo Victorius, quem ante esset *κ-5 ε-5 ε-5*. Germani *tribubus* pro *tribubus* legunt.
 9. *Fabam imam tuturam.* Ita Bostius ex viciosa scriptura Decurtati, in quo, *fabam minimum*, & alius veteribus, in quibus, *fabam minimum*, in illo

retrahenda littera à capite sequentis ad calcem prioris; in hoc verò detrabenda est littera capitalis. Victorius quid hic statueret debeat, nescitis autque manus scriptos meliores habere *fabam minimum*. Junius ex duobus mss. Palatinis legit, *fabam minimum*, &c. quem vide. Lambinus mavult ex eod. Memm. & Tornæi. *fabam minimum*. Manotius, *fabulam minimum*, reponit; P. Magnus & Muretus, *fabulam minimum* conjiciunt.
 10. *Non flocci εατος.* Sic Turnebus ex conjectura, ad quam proximè accedere ait scripturam scidarum Bostius. Victorius, Manutius, Lambinus ex mss. & ratione, *flocci saltem* retinendum esse contendunt. Junius ait mss. optimum Palat. habere *flocci Φατος* quod laudat, idque Turneb. l. 9. Advers. cap. I. agnovisse videtur. vulgo legitur *ελαφτος*.
 11. *Εατος.* Relinquere oportet.
 12. *Lucullis.* Est Bostii ex Decurt. vulg. *Lucullis*, quod laudat Junius.
 13. *Nec satis sciebam quid darem.* Vrl. m. *quo darem*.
 14. *Vile te venditari.* Ita reponit Bostius partim ex conjectura, partim sequens mss. lectionem, quam Tornæi & Huralt. habebant, *vale te venditari*. Decurti *vile te venditari*. Cusell. *vale te venditari*. Junius ex mss. Palat. *vale te venditari*, & addit sordem mss. paulo post habet, *litteram vale*. vulgo, *te vale venditari*.
 15. *Τοποθεσια.* Loci descriptione.
 16. *Corpore ipsi.* Vulg. *corpore*.

3. Optima.

vereor enim, ne, dum defendam meos, non parcam tuis, nam sic intelligo; ut nihil à domesticis vulneris factum sit, illud quidem, quod erat, eos certè sanare potuisse. sed huiusce rei totius vitium, quod aliquanto etiam latius patet, quàm videtur, præsentì tibi commodius exponam. De iis literis, quas ad te Thessalonica misit, & de sermonibus, quos ab illo Romæ apud amicos tuos, & in itinere habitos putas; æquid tantum causâ sit, ignoro: sed omnis in tua posita est humanitate mihi spes huius levandæ molestiæ. nam, si ita statueris, & **IRRITABILIS** animos esse & optimorum sæpe hominum, & eisdem placabiles; & esse hanc agilitatem, ut ita dicam, & mollitiâque naturæ plerumque bonitatis, & id quod caput est, *nobis inter nos nostra* sive incommoda, sive vitia, sive injurias esse tolerandas; facile hæc, quæ admodum spero, mitigabuntur. quod ego, ut facias, & te oro. nam ad me, qui te unice diligo, maxime pertinet, neminem esse meorum, qui aut te non amet, aut abs te non ametur. Illa pars epistolæ tuæ minimè fuit necessaria, in qua exponis, quas facultates aut provincialium, aut urbanorum commodiora, & aliis temporibus, & me ipso Consule, prætermiseris. mihi enim perfecta est **4** ingenuitas, & magnitudo animi tui: neque ego inter me, atque te quicquam *interesse* unquam duxi, præter voluntatem institutæ vitæ: quod me ambitio quædam ad honorum studium, te autem alia minimè reprehendenda ratio ad honestum otium duxit. vera quidem laude probitatis, diligentia, religionis, neque meriti, neque quemquam antepono. amoris verò erga me, cum à fraterno amore, domesticoque discessi, tibi primas deferro. vidi enim, vidi, penitusque perpexi in meis *varius temporibus* & sollicitudines, & lætitiâ tuas. fuit mihi sæpe & laudis nostræ gratulatio tua jucunda, & timoris consolatio grata. quin mihi nunc, te absente, non solum consilium, quo tu excellis, sed etiam sermonis communicatio, quæ mihi suavissima tecum solet esse, maxime deest. quid dicam? in publicane re? quo in genere mihi negligenti esse non licet; an in forensi labore? quem antea propter ambitionem sustinebam; nunc, ut dignitatem tuæ gratia possim; an in ipsis domesticis negotiis? in quibus ego sum antea, tum verò post discessum fratris, te sermoneque nostros desidero. postremò non labor meus, non requies; non negotium, non otium; non forenses res, non domesticiæ, non publicæ, non privatæ carere diutius tuo suavissimo, atque amantissimo consilio, ac sermone possunt. Atque harum rerum commemorationem verecundia sæpe impedit utriusque nostrum, nunc autem ea fuit necessitas propter eam partem epistolæ tuæ, per quam te, ac mores tuos mihi purgatos, ac probatos esse voluisti. Atque in ista incommoitate alienati illius animi, & offensis, illud inest tamen commodi, quod & mihi, & ceteris amicis tuis nota fuit, & abs te aliquando testificata tua voluntas omittenda provinciæ; ut quòd *una non est*, non dissensione, ac discidio vestro, sed voluntate, ac iudicio tuo factum esse videatur. quare & illa, quæ violata, expiabuntur; & hæc nostra, quæ sunt sanctissime conservata, suam religionem obtinebunt. Nos hic in rep. infirma, misera, commutabilique versamur. credo enim te audisse, nostros

Equites pæne à Senatu esse *disiunctos*; qui primùm illis valde graviter tulerunt, promulgatum ex S. C. fuisse, ut de iis, & qui ob iudicandum pecuniam accepissent, quaeretur. qua in re decernenda cum ego casu non affuissem, sensibilemque id Equestrum ordinem ferre molestè, neque apertè dicere; obiurgavi Senatum, ut, mihi visus sum, summa cum auctoritate; & in causâ non verecunda, admodum gravis, & copiosus fui. Ecce alia delicia Equitum, vix ferenda, quas ego non solum tuli, sed etiam ornavi. Asiatici, qui de censoribus 7 conduxerant, questi sunt in Senatu, se *cupidine delapsos*, nimium magno conduxisse; ut induceretur locatio, postulaverunt ego princeps in adiutoribus, atque adeo secundus, nam, ut illi auderent hoc postulare, Crassus eos impulit, invidiosè, turpis postulatio, & confessio temeritatis, summum erat periculum, ne si nihil impetrassent, planè alienarentur à Senatu. huic quoque rei subventum est maxime à nobis, perfectumque, ut frequentissimo Senatu, & libentissimo uteretur, multa que à me de ordinum dignitate, & concordia dicta sunt **KAL. Decemb. & postridie**. neque adhuc res confecta est, sed voluntas Senatus perfecta, unus enim contradixerat Metellus Consul designatus, & quin erat dicturus (ad quem propter diei brevitatem perventum non est) heros ille noster Cato. sic ego conservans rationem, institutionemque nostram, tueor, ut possim, illam à me congruatam concordiam, sed tamen, quoniam ista sunt infirma, *munus* quædam nobis ad retinendas opes nostras tuta, ut spero, via, quam tibi literis satis explicare non possum; significatione parva ostendam tamen. utor Pompeio familiarissimè video, quid dicas. cavebo, quæ sunt cavenda: ac scribam alias ad te de meis consiliis capessendæ Reip. plura. Luccejum scito Consulatum habere in animo statim petere. duo enim soli dicuntur petiri. Cæsar cum eo coire per Arrium cogitat: & Bibulus cum hoc se putat per C. Pisonem posse conjungi. Rides? non sunt hæc ridicula, mihi crede. Quid aliud scribam ad te? quid multa sunt: sed in aliud tempus. Te si expectari velis, cures, ut sciam, jam illud modestè rogo, quod maxime cupio, ut quamprimum venias. Nonis Decemb.

CICERO ATTICO, 3.

NITE mihi nunc scito tam deesse, quàm hominem; **8** cum, id quocumque omnia, quæ me cura aliqua afficiunt, unâ *communicem*: qui me amet, qui sapiat, quicum ego colloquar, nihil fingam, nihil dissimulem, nihil obtegam. abest enim scater **11** *ἀπελευθερία*, **12** & amantissimus; Metellus non homo, sed litus, atque aër, & solitudo mera; tu autem, qui sapissimè curam, & angorem animi mei sermone, & consilio levasti tuo; qui mihi & in publica re socius, & in privatis omnibus conscius, & omnium meorum sermonum, & consiliorum particeps esse soles, ubinam es? **13** ita sum ab omnibus destitutus, ut tantum quietis habeam, quantum cum uxore, & filio, & mellito Cicerone consumitur. nam illæ ambitiosæ nostræ suscitæque *amicitiæ* sunt in quodam splendore forensi; fructum domesticum non habent. itaq; **CVM BENE COMPLETA** domus est,

1. Optimorum hominum.] Virorum pro hominum quosdam reponere auctor est Lambinus.

2. Melitiamque.] Vulgo Melitiamque.

3. Te oro.] Vulgo te rogo.

4. Ingenuitas.] Ita est in Tornæ. teste Lambino. vulgo integritas.

5. In publicane re.] Hoc modo Bosius ex Decurt. & Tornæ. vulgare, in publica re.

6. Qui ob iudicandum pecuniam accepissent.] De pecunia Malac. ab omnibus miss. suis & Lambino. à Memm. Hurat. & Turnæ. abesse testantur, quid ni ergo deletur?

7. Conduxerant.] Vulgo conduxerant.

8. Quia ita distituit.] Bosius ex Decurt. & Cræsell. nam vulg. qui

erat distituit.

9. Te expectari velis.] Te quoad expectari velis, publicati alii.

10. Quocum.] Et hic, & infra in vulg. legitur quicum.

11. *ἀπελευθερία*.] Simplificissimus.

12. Et amantissimus: Metellus.] Ita etiam distinguit Manut. vulgo & amantissimus Metellus, &c. sed neque hæc, neque illam distinctionem admittit Junius: & Lambini tamen interpretationem probat. ipse verò ex depravatione miss. hanc lectionem elicere conatur. *amantissimus mei, bellum non homo; Malaspione; qui ita emendabat, amantissimus mei; non homo, sed litus atque aër, assentitur Lambinus.*

13. Ita sum ab omnibus destitutus.] Ab omnibus abest à vulg.

est, tempore matutino, i cum ad forum stipati gregibus amicorum descendimus, reperire ex magna turba neminem possumus, quocum aut joculari libere, aut suspirare familiariter possumus. quare te expectamus, te deside ramus, te jam etiam accessimus. 2 multa enim sunt, quae me sollicitant, anguntque, quae mihi videntur, aures nactus tuas, unius ambulationis sermone exhaurire posse. Ac domesticarum quidem sollicitudinum aculeos omnes, & scrupulos occultabo: 3 neque ego huic epistolarum, atque ignoto tabellario committam. atque hi (nolo enim te permoveri) non sunt permolesti, sed tamen insident, & urgent, & nullius amantis consilio, aut sermone requiescunt. In republica vero, quamquam animus est praesens, tamen voluntas etiam atque etiam 4 ipsa medicina effugit. nam, ut ea breviter, quae post tuum discessum acta sunt, colligam, jam exclames necesse est, *rei Romanas divitius stare non posse*. etenim post profectionem tuam prius, ut opinor, introitus fuit in causam sabelz Clodiana: in qua ego nactus, ut mihi videbar, locum rescandae libidinis, & coercendae juventutis, vehemens fui, & omnes profudi vires animi, atque ingenii mei, non odio adductus allicuius; 5 sed spe reipubl. corrigendae, & sanandae civitatis, afflicta respublica est empto, 6 stupratoque iudicio, vide, quae sint postea consecuta. Consul est impositus is nobis; quem nemo praeter nos philosophos aspicere 7 sine suspiratu posset. quantum hoc vulnus? factio SC. de ambitu, de iudiciis, nulla lex perlata, exagitat us senatus, alienati equites romani. sic ille annus duo firmamenta reip. per me unum constituta, evertit: nam & *Senatus auctoritatem* abiecit; & *ordinum concordiam* disjunct. Instat hic nunc ille annus egregius. ejus initium ejusmodi fuit, ut 8 anniversaria sacra Juventutis non committerentur. nam M. Luculli uxorem 9 Memmius suis sacris iniitavit. Menellus, aegre id passus, divortium fecit. quamquam ille pastor Idaeus Menelaum solum 10 contempserat: hic no ster Parisiam Menelaum, quam Agamemnonem liberum nos putavit. Est autem C. Herennius quidam tribunus plebis quem tu fortasse ne nosti quidem: tamen tu potes nosse: tribulis enim tuus est; & Sextus, pater ejus num mos vobis dividere solebat. is ad plebem F. Clodium tra ducit; idemque fert, ut universus populus in campo Mar tio suffragium de te Clodii ferat. hunc ego accepi in se natus; ut soleo: sed nihil est illo homine lentius. Metel lus est Consul egregius, & nos amat; sed immittit aucto ritatem suam, 11 quod habet dicis causa promulgatum il lud idem de Clodio. 12 Auli autem filius, o di immor

tales! quam ignavus, ac sine animo miles? quam dignus, qui Falicano, sicut facit, os ad male audendum quotidie praebeat? Agraria autem promulgata est a Flavio, 13 πολίτης; ἀλλ' ἔδν' ὄρω quisquam inveniri potest qui poterat, familiaris noster (sic est enim, volo te hoc scire) Pompejus togulam pictam silentio tuetur suam. Crassus verbum nullum contra gratiam; ceteros jam nosti: qui ita sunt stulti, ut a missa rep. piscinas suas fores alvas spe rare videantur. unus est, qui curet, constantia magis, & integritate, quam, ut mihi videtur, consilio, aut ingenio. Cato; qui miseros publicanos, quos habuit amantissimos sui; tertium jam mensem vexat, neque iis a senatu respon sum dari patitur, ita nos cogimur reliquis de rebus nihil decernere ante, quam Publicanis responsum sit. quare et iam legationes rejectum iri puto. Nunc vides, quibus fluctibus jactemur: & si ex iis, quae scripsimus, 14 tanta etiam a me non scripta perspicias; revise nos aliquando, & quamquam sunt haec fugienda, quo te voco, tamen fac, ut amorem nostrum tanti aestimes, 15 ut eo vel cum his mole stis peritui velis. nam, ne absens censere, curabo edi cendum & proponendum locis omnibus. sub iustum autem *esse*, germani negotiatoris est. quare cura, ut te quamprimum videamus. 16 Kal. Febr. Q. Metello, & L. Afranio coss.

CICERO ATTICO, 5.

NON modo, si mihi tantum esset otii, quantum est ti. 19 N bi, verum etiam, si tam brevis epistolas velim mitte re, (quod tu soles facere) te superarem, & in 17 scripto multo essem crebrior, quam tu: sed ad summas atque in credibiles occupationes meas accedit, quod nullam a me epistolam ad te sine absque argumento, ac sententia 18 pervenire. Et primum tibi, ut aequum est, civi amanti patriam, quae sunt in rep. exponam: deinde, quoniam tibi amore nos proximi sumus, scribimus etiam de nobis ea, quae scirete non nolle arbitramur. Atque in repub. nunc quidem maxime Gallici belli versatur metus. nam Edui, fratres nostri, pugnant: Sequani 19 per male pugnarunt: & Helvetii sine dubio sunt in armis, excursionisque in provin ciam faciunt. Senatus decrevit, ut consules duas Gal lias sortirentur, delectus haberetur, vacationes ne valerent, legati cum auctoritate mitterentur, qui adirent Galliae ci vitates, darentque operam, ne ex cum Helvetis se junge rent. legati sunt Q. Metellus Creticus, & L. Flaccus, & 20 τὸ ἐπι τῇ Φακῆ μύρον, Lentulus 21 Clodiani filius. Atq; hoc loco illud no queo praeterire, quod, cum de consu

Ggg 5 lati

1. Cum ad forum stip. Cod. Boron. cum ad forum stip. i pro f. errore librariis communi.
 2. Multa enim sunt, quae me sollicitant, anguntque, quae mihi videntur. Ita codex Tornæi. Victorius edidit: multa enim quae me sollicitant, anguntque, mihi videntur.
 3. Neque ego huic epistolarum. Versus legendum videtur, neque est.
 4. Ipsa medicina effugit. Ita conjicit Bos. ex lectione Torn. Crusell. & Decurt. quae sic se habet, ipsa medicina effugit, Bosianis respondere ferme in Palatinos ait Iun nisi quod in omnibus uno consensu, medicina legitur quod probat.
 5. Sed spe reip. corrigenda. Ita Bos. ex Decurt. qui habet, spe re corrigenda. Lamb. legit sed spe & animo corrigenda & sananda civitatis. ex Memm. cod. & Torn. qui; ut ait habent, sed spe non corrigenda sed sananda; sed id falsum esse asserit Bosianus, quod dicit Lambinus de Tornæi, neque ita legit; sed spe re corrigenda, ibi exaratum esse contendit, Victorius ediderat; sed animo corrigenda & servanda civitas.
 6. Stupratoque iudicio. Vulg. conspurcatisque.
 7. Sini suspirati passit. Sic Bos. ex Decurt. Torn. & sp. s. unde forte suspirati, verbum Apuleio familiare, vulg. suspirati. Pro passit, passit legit Fabr. probante Vrsino.
 8. Anniversaria sacra Juventutis. Sic habent meliores cod. teste Victorio, in aliis erat sacra virginitatis. Lambinus legit juvenutis, quam emendationem confirmat argenteus nummus Vrsini.
 9. Memmius suis sacris iniitavit. Pridem ita ex mss. & ex lectione

marginali Germanorum restituit Vici. quum prius legeretur, vitiatiss.
 10. Contempserat. Vulg. contempsit.
 11. Quod habet dicis causa promulgatum illud. Multos viros doctos ex Torn. & aliis mss. emendasse ita hunc locum testatur Bos. & Iun. Antea legebatur, quod habet, ut dicis causam promulgatum illud idem, &c. Man. putabat aliquando sic posse corrigi; ab re dicis causam promulgatum, vel, ut ait, ut dicis causam promulgatum.
 12. Auli autem filius. Sic in mss. legit Vici. priores editiones habebant, auli filius. Lipsius, ut supra monuimus, legit, Afranius unum.
 13. Πολίτης. Reip. dedicis vir ne in somnio quidem.
 14. Tanta etiam a me. Tamen etiam, &c. vulgati.
 15. Eo perferri. Auctoribus libris antiquis ita scribit Bos. prius habebatur eo pervenire.
 16. Kal. Febr. Vulg. xi. Kal.
 17. Scripsit. Scribendo quosdam reponere testis Manutius.
 18. Pervenire. Vulg. venire.
 19. Per male. Bosianum est, ex scidis, quo accedit eodem teste codex Torn. qui habet: per male, sed Lamb. ait Torn. habere per malam, vulgo Sequani male pugna.
 20. Τὸ ἐπι. In lentem unguentum.
 21. Clodiani filius. Perspicue ita scriptam erat in scidis Bos. sed & olim ita emendavit C. Sigonius & Man. neque aliter ex Gellii libris emendatum putabat Iacob. l. xxv. t. Adv. c. 8. vulg. Clodia filius.

I. Omnia

Varibus mea prima fors exisset, una voce senatus frequens retinendum me in urbe censuit. hoc idem Pompeio accidit: ut nos duo, quasi pignora reipubl. retineremur. quid enim ego aliorum in me *ἐπιφρονήματα* expectem, cum hac domi nascantur? Urbanae autem res sic se habent. Agraria lex a Flavio tribuno plebis vehementer agitabatur auctore Pompeio: quae nihil popularis habebat, praeter auctorem. ex hac ego lege, secunda concioni voluntate, et omnia tollebam quae ad privatorum incommodum pertinebant: liberabam agrum eum, qui P. Mucio, L. Calpurnio co. s. publicus fuisset: Sullanorum hominum possessiones confirmabam: Volaterranos, & Arretinos, quorum agrum Sulla publicarat, neque dividerat, in sua possessione retinebam: unam rationem non rejiciebam, ut ager hac adventitia pecunia emeretur, quae ex novis vestigalibus per quinquennium reciperetur. Huic toti rationi Agrariae senatus adversabatur, suspicans Pompeio novam quandam potentiam quae. Pompejus vero ad voluntatem perferendam legis incubuerat, ego autem magna cum agratorum gratia confirmabam omnium privatorum possessiones: (is enim est noster exercitus, hominum, ut tute scis, locupletium) populo autem, & Pompeio (nam id quoque volebam) satisfaciebam emptione: qua constituta diligenter, & *sentinam orbis* exauriri; & Italiae solitudinem frequentari posse arbitrabar. sed hac tota res interpellata bello refrixerat. Metellus est consul sane bonus, & nos admodum diligit, ille alter nihil ita est, ut plane; quid emerit, nesciat. Haec sunt in republica nisi etiam illud ad rempubl. pertinet, *Herennium* quandam, tribunum plebis tribulem tuum, sane hominem nequam, atque egentem, saepe jam de P. Clodio ad plebem traducendo agere coepisse. huic frequenter intercedit. Haec sunt, ut opinor, in republ. Ego autem, ut semel Nonarum illarum Decembrium, junctam invidia, ac mulorum inimicitias, exitiam quandam, atque immortalem gloriam consecutus sum; non destitit eadem animi magnitudine in republica versari, & illam institutam, ac susceptam dignitatem tueri. sed postea quam primum Clodii absolute levitatem, infirmitatemque judiciorum perspexi; deinde vidi nostros publicanos facile a Senatu disjungi, quamquam a me ipso non divellerentur; tum autem beatos homines (hos *pecunarios* dico, amicos tuos) non obscure nobis invidere: putavi, mihi majores quasdam opes, & firmiora praesidia esse quaerenda. itaque primum eum, qui nimium diu de rebus nostris taceat, Pompejum adduxi in eam voluntatem, ut in senatu non semel, sed saepe, multisque verbis hujus mihi salutem imperii, atque orbis terrarum adjudicaret, quod non tam interfuit mea, (neque enim illa res aut ita sunt obscurae, ut *testimonium*, aut ita dubiae, ut lau-

dationem desiderent) quam reipubl. quod erant quidam improbi, qui contentionem fore aliquam mihi cum Pompeio, ex rerum illarum disensione arbitarentur. cum hoc ego metanta familiaritate conjunxi, ut uterque nostrum in sua ratione munitior, & in republica firmior hac conjunctione esse possit. odia autem illa libidinosa, & delicatae juventutis, quae erant in me incitata, sic mitigata sunt comitate quadam mea, me unum ut omnes illi colant. nihil jam denique a me asperum in quemquam fit, nec tamen quicquam populare, ac dissolutum; sed ita temperata tota ratio est, ut reipubl. constantiam praesentem, privatis tebus meis, propter infirmitatem bonorum, integritatem malivolorum, odium in me improborum, adhibeam quandam cautionem, & diligentiam, 7 atque ita tamen; 8 si is novis amicitias implicari sumus, ut crebro mihi vafer ille Siculus insusurret Epicharmus cantilenam illam suam:

9 Νῆψ, καὶ μέμνησ' ἀπιστείν, ἀέθρα ταύτην ἔπεισιν.

Ac nostrae quidem rationis, ac vitae quasi quandam formam, ut opinor, vides. De tuo autem negotio saepe ad me scribis, cui mederi nunc non possumus. est enim illud s. c. summa *pedariorum* voluntate nullius nostrum auctoritate factum 10 nam, quod me esse ad scribendum vides ex ipso s. c. intelligere potes, aliam rem tum relatum, hoc autem de populis liberis, sine causa additum, & ita factum est a E. Servilio filio, qui in postremis sententiam dixit; sed immutari hoc tempore non potest. itaque conventus, qui initio celebrabantur, jam diu fieri desierunt, tu si tuis blanditiis tamen a Sicyoniis nummulorum aliquid expresseris, velim, me facias certiore. Comentarium consulatus mei Graece compositum misi ad te, in quo si quid erit, quod homini Attico minus Graecum, eruditumque videatur; non dicam quod tibi, ut opinor. Panormi 11 Lucullus de suis historiis dixerat; se, quod *facilius illa prebaret* Romani hominis esse, idcirco barbara quaedam 12 & *σκληρα* dispersisse. apud me si quid erit ejusmodi, me imprudente erit, & invito. Latinum si perfecere, ad te mittam. veritum poema expectato, ne quod genus a me ipso laudis meae praefermittatur. hic tu, cave, dicas, 13 *τίς πατέρ' αἰνήσῃ*. si est enim apud homines quidquam, quod potius sit, laudetur; nos vituperemur, qui non potius alia laudemus, quamquam non *ἔγκωμιστικα* sunt haec, sed *ἰσορροπία*, quae scribimus. Quintus, frater 14 purgat se multum per litteras, & affirmat, nihil a se cuiquam de te secus esse dictum. verum haec nobis coram summa cura, & diligentia sunt agenda; tu modo nos revise aliquando. Coffinius hic, cui dedi litteras, valde mihi bonus homo, & non levis, & amans sui visus est, & talis,

1. *Ἐπιφρονήματα* Acclamationes.
 2. *Omnia tollebam quae.* Vulgo, omnia illa tollebam quae.
 3. *Arretinos.* Ita castigavit olim Ant. August. quom habereur *Arretinorum* quam emendationem confirmat Vrsinus antiqui libri auctoritate; qui *Arretinos* habet propterea ad emendam lectionem scriptura. Insuper huic correctioni acquiescit, eiusque auctorem laudat Lamb.
 4. *Quid emerit.* In antiquo libro Fulvii Vrsini legitur *erit* pro *emerit*, ex quo ipse, *erit*, legendum esse suspicatur. Editio vulgata illud ipsum *erit* retinet. Gruterus maluit, ita nihil esse, ut plane quid emerit nesciat.
 5. *Invidia invidia.* Vulgo *invidia*.
 6. *Verbis huius mihi salutem.* Vulgo, verbis suis mihi salutem.
 7. *Atque ita amem.* Sic Decur. Boet. vulgo *atque ita amem*.
 8. *Si is novis amicitias implicari sumus.* Est à cod. Torn. à vulgatis absunt duo illa vocabula, *si is*; Viç. edidit, atque ita tamen *hi* *novis amicitias*.
 9. *Νῆψ.* Vigilans sit, & memineris non facie credere: hi sunt nervi sapientiae. Hunc versum primu integritati suae restituit Viç. & mendis purgavit.

10. *Nam quod me esse ad scribendum.* Est ex conjectura Boet. alii codd. habent, *nam quod me non esse ad scribendum vides*. alii *quod me esse ad scribendum videris* quam lectionem retinet unus ex mss. Palatinis; quamvis eadem nec Fulviana lectio, ad se scribentis, nec Lamb. ad se scribentis, displicat.
 11. *Lucullus de suis historiis.* Videtur juber Vrsinus num melius sit, *collega suis historiis*, ut intelligat A. Albinum de quo apud Agell. x. c. 8.
 12. *Et σκληρα dispersisse.* Olentia solæ snum. Ita rekiturque Fabr. & Viç. ex veteribus codd. prius erat *obscure*. Cæterum pro *dispersisse*, quidam legunt *adpersisse*, sed prius illud nititur Tora. & Memmiano.
 13. *Τίς πατέρ' αἰνήσῃ.* Integer versus sic se habet *τίς πατέρ' αἰνήσῃ, ἐς μὴ κροθ' αἰμῶνες υἱοί* Quis patrem laudabit, nisi infelices filii? Hujus lectionis rationem erudite explicat Malasp. sed si altera illa *τίς πατέρ' αἰνήσῃ*, quam docti quidam substituant *μισαλικύς* auctoritate niteretur, longè eam huic antefereat Lamb.
 14. *Purgat se multum.* Vulgo *purgat se mihi*.

zalis, qualem esse eum tuz mihi littera r nuntiarant. Idibus Mart.

CICERO ATTICO, S.

20 CUM è Pompejano me Romam recepissem A. D. 1111. Idus Maji, Cincius noster eam mihi abs te epistolam reddidit, quam tu Idibus Febr. dederas. ei nunc epistola litteris his respondebo. Ac primum, tibi perspectum esse iudicium de te meum, lator; deinde, te in his rebus, quæ mihi asperius à nobis, atque nostris, & injucundius acta videbantur, moderatissimum fuisse, vehementissimè gaudeo; idque neque amoris mediocris, & ingenii summi, ac sapientia judico. quæ de te cum ad me ita suaviter, diligenter, officiosè, & humaniter scripseris, ut non modò te hortari amplius non debeam, sed ne expectare quidem abste, aut ab ullo homine tantum facilitatis, ac mansuetudinis potuerim; nihil duco esse commodius, quàm de his rebus nihil jam amplius scribere. cum enim congressi; tum, si quid res feret, eorum inter nos conferemus. Quod ad me de republica scribis, disputas tu quidem & amanter, & prudenter; & à meis consiliis ratio tua non abhorret: (nam neque de statu nobis nostra dignitatis recedendum, neque sine nostris copiis intra alterius præsidia, veniendum: & is, de quo scribis, nihil habet amplius, nihil excelsum, nihil non summum, atque populare) verumtamen fuit ratio mihi fortasse ad tranquillitatem meorum temporum non inutilis, sed meretricule reipubl. multo etiam utilior, quàm mihi, civium improborum impetus in me reprimi, cum hominis amplissima fortuna, auctoritate, gratia fluctuantem sententiam confirmassem, & à spe malorum ad meorum rerum laudem convertissem. quod si cum aliqua levitate mihi faciendum fuisset, nullam rem tantæ estimassem; sed tamen à me ita acta sunt omnia, non ut ego illi assentiens levior, sed ut ille me probans, gravior videretur. Reliqua sic à me aguntur, & agentur, ut non committamus, ut ea, quæ gestimus fortuito, gessisse videamur, & meos bonos viros, illos quos significas, & eam, quam mihi dicis obtigisse, prædes, non modò numquam deseram; sed etiam, si ego ab illa deserar, tamen in mea pristina sententia permanebo. Illud tamen, velim, existimes, me istam viam, & optimatum post Catuli mortem, nec præ-

dioulo, nec comitatu tenere. nam, ut ait Rhynton, ut opinor.

6. Οἱ μὲν παρ' ἑδὲ ἐστὶν, οἷς οἱ ἑδὲ μὲν δ.

mihì verò ut invideant piscinarii nostri, aut scribam ad te aliàs, aut in congressum nostrum reservabo. à Curia autem nulla me res divellet: vel quòd ita rectum est, vel quòd rebus meis maximè consentaneum; vel quòd à senatu quanti sum, minimè me pœnitet. De Sicyoniis, ut ad te scripsi antea, non multum spei est in senatu. nemo est enim jam, qui queratur, quare, si id expectas, longum est, alia via, si qua potes, pugna. cum est actum, neque animadversum est, ad quos pertineret; & raptim in eam sententiam pedarii succurrerunt, inducendi S. C. maturitas nondum est: quòd neque sunt, qui querantur; & multi partim malivolentia, partim opinione equitatis delectantur. Metellus tuus est egregius Consul. unum reprehendo, quòd orium è Gallia nuntiarì nou magnopere gaudet. cupit, credo, triumphare, hoc vellem mediocrius: cetera egregia. Auli filius ita se gerit, ut ejus consulatus non consulatus sit, sed Magni nostri. ἡπάτιον. De meis scriptis, nisi ad te Græcè perfectum consulatum meum, eum librum L. Cossinio dedi. puto te Latinis meis delectari; huic autem Græco Græcum invidere. alii si scripserint, mittemus ad te; sed, mihi crede, simul atque hoc nostrum legerant, nescio quo pacto retardantur. Nunc (ut ad rem meam redeam) L. Papirius Pactus, vir bonus, & amatorque noster, mihi libros eos, quos Ser. Claudius reliquit, donavit. cum mihi, per legem Cinciam licere capere, Cincius amicus tuus diceret: libenter, dixi, me accepturum, si attulisset. nunc, si me amas, si te à me amari scis, enitere per amicos, clientes, hospites libertos denique, ac servos tuos, 10 ut scida ne qua depereat. nam & Græcis his libris, quos suspicor, & Latinis, quos scio illum reliquisse, mihi vehementer opus est. ego autem quotidie magis, quod mihi de forensi labore temporis datur, in his studiis conquiesco. per mihi, per, inquam, gratum feceris, si in hoc tam diligens fueris, quàm soles in his rebus, quas me valde velle arbitraris: ipsiusque Patì tibi negotia commendo: de quibus ille agit maximas gratias: & ut jam invisas nos, non solum rogo, sed etiam suadeo.

M. TUL-

1. Nuntiarant.) Vulgò nuntiarant.
 2. Præsidia.) Hæc est vulgata librorum lectio, Torn. præsidium.
 3. Sed tamen ita sunt alia omnia.) Tè tamen delet Faërnus.
 4. Meos bonos viros illos.) Voluit se ita reposuisse ex mss. vulg. ut bonos viros. m. V. sibi liber habet, in bonis viros. ut ei videatur legendum. deus ut bonos viros.
 5. Optimatum.) Vulg. optimatum.
 6. Οἱ μὲν δ.) Alii quidem propè nihil sententia autem nihil curia est. Librarij, esse videt. secundam vocem hujus versus depravarunt;

pro. μὲν enim δ. scripserunt, turpi sed manifesto errore.
 7. Concurrerunt.) Vulgò concurrerunt.
 8. ἡπάτιον.) Macula, infamia.
 9. Amatorque noster.) Vulgò amatorque noster.
 10. Ut scida.) Ita Faërn. restituit referente Ursino & laudante Iunio, ex mss. Iovis, ex mss. Palætorum in uno è mss. hæc epistola prima est libri secundi.